

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1992-1993

HANDELINGEN 12-13-14-15-16-17-18-19-20-21

VERGADERINGEN VAN DECEMBER 1992

ALGEMENE UITGAVENBEGROTING 1993

BELEIDSBRIEF LEEFMILIEU, NATUURBEHOUD, LANDINRICHTING EN DRINKWATER-
VOORZIENING

HULDE

MEERJARENPLAN BRTN

MIDDELENBEGROTING 1993

PROGRAMMADECREET 1993

SINT-MICHIELSAKKOORD

VOORDRACHT, VOORZITTER, ONDERVOORZITTERS EN ONDERVOORZITTER-
SECRETARIS CENTRALE RAAD VAN DE ARGO

WATERVOORZIENING IN VLAANDEREN

Inhoud

Nr. 12 Maandag 14 december 1992 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 341

Begroting

Indiening en verwijzing, blz. 341

Begrotingsstuk

Indiening en verwijzing, blz. 341

Voorstellen van decreet

Indiening en verwijzing, blz. 341

Voorstel van resolutie

Indiening en verwijzing, blz. 341

Verslagen

Indiening, blz. 342

Tekst aangenomen door de commissies

Indiening, blz. 343

Meerjarenplan

Indiening en verwijzing, blz. 343

Besluiten van de Vlaamse Executieve

Indiening en verwijzing, blz. 343

Ministeriële besluiten

Indiening en verwijzing, blz. 344

Kennisgeving van het Rekenhof

Indiening en verwijzing, blz. 344

Adviezen van de Vlaamse Mediaraad

Indiening en verwijzing, blz. 344

Adviezen van de MINA-raad

Indiening en verwijzing, blz. 344

Beslissing van de Geschillenraad

Indiening en verwijzing, blz. 344

Arresten van het Arbitragehof

Indiening, blz. 344

Kennisgevingen van het Arbitragehof

Indiening, blz. 345

Schriftelijke vragen

Indiening, blz. 345

Samenstelling van commissies

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden, blz. 345

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking, blz. 345

Sprekers : de heer M. Didden, verslaggever, de heren W. Seeuws, A. Denys, E. Van Rompuy, S. Platteau, F. Dewinter, L. Hancké, J. Geysels, minister-president L. Van den Brande, minister W. Demeester-De Meyer

Regeling van de werkzaamheden, blz. 371

Nr. 13 Maandag 14 december 1992 Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 373

Mededeling van de voorzitter, blz. 373

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting), blz. 375

Sprekers : de heren J. Geysels, A. Denys, E. Van Rompuy, H. Schiltz, F. Dewinter, J. Van Hauthem, S. Platteau, W. De Vlieghe, minister-president L. Van den Brande, minister W. Demeester-De Meyer

Buitenlandse en Europese aangelegenheden, blz. 394

Sprekers : de heer H. Suykerbuyk, verslaggever, de heren H. Coveliers, J. Van Hauthem, R. Wierinckx, J. Geysels, S. De Clerck, L. Van Nieuwenhuysen, D. Van der Maelen, H. Coveliers, L. Dhoore, H. Candries, J. Van Hauthem, minister J. Sauwens, minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden, blz. 410

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 414

Nr. 14 Dinsdag 15 december 1992 Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 419

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – NR. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, blz. 419

Sprekers : de heer J. De Meyer, verslaggever, de heer W. Taelman, mevrouw A. Leysen, de heren G. Annemans, A. Schellens, J. Tavernier, L. Appeltans, E. Van Rompuy, A. Denys, G. Vanleenhove, J. Eeman, minister-president L. Van den Brande, minister L. Van den Bossche, minister L. Detiège

Regeling van de werkzaamheden, blz. 443

Nr. 15 Dinsdag 15 december 1992
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 445

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 14-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3
— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 15-A (BZ 1992) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

— 16-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

— 167 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

— 254 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Cultuur, blz. 445

Sprekers : de heer J. De Bremaeker, verslaggever, de heren P. Dewael, A. Denys, M. Van Peel, P. Van Grembergen, F. De Man, L. Peeters, J. Geysels, W. Seeuws, L. Hancké, H. Lauwers, L. Dierickx, L. Pierco, L. Martens, L. Monset, P. Hostekint, H. Coveliers, mevrouw T. Merckx-Van Goey, mevrouw A.-M. Neyts-Uytbroeck, minister H. Weckx

Media, blz. 476

Sprekers : de heer F. Sarens, verslaggever, de heren A. Denys, D. Van Mechelen, E. Van Rompuy, W. Seeuws, H. Coveliers

Motie van orde

Verdaging van een agendapunt, blz. 479

Sprekers : de heren A. Denys, E. Van Rompuy, P. Dewael, G. Annemans, W. Seeuws, D. Van Mechelen, M. Bartholomeussen, minister H. Weckx

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 14-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 15-A (BZ 1992) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

— 16-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3

— (Administratieve begroting)

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

— 167 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

— 254 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Media (Voortzetting), blz. 483

Sprekers : de heer D. Van Mechelen, mevrouw M. Dillen, de heren E. Van Rompuy, F. Van den Eynde, J. Van Hauthem, W. Seeuws, H. Coveliers, minister H. Weckx

Regeling van de werkzaamheden, blz. 501

Nr. 16 Woensdag 16 december 1992
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 503

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

— 13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 14-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

13-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

— 15-A (BZ 1992) — Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

— 16-A (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

— 17-A (BZ 1992) — Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

— 167 (BZ 1992) — Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

— 254 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) — Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) — Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken, blz. 503

Sprekers : de heer P. Tant, verslaggever, de heer R. Vanlerberghe, verslaggever, de heren L. Pierco, E. Vankeirsbilck, J. Van Hauthem, P. Van Grembergen, J. Tavernier, R. Van Hooland, E. Van Vaerenbergh, G. Cardoen, E. Beysen, A. Denys, E. Van Rompuy, L. Hancké, mevrouw M. Dillen, de heren M. Van der Poorten, M. Van Peel, minister L. Van den Bossche, minister T. Kelchtermans

Regeling van de werkzaamheden, blz. 532

Bijlage

Vragen om uitleg, blz. 533

Nr. 17 Woensdag 16 december 1992
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 545

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – NR. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Openbare Werken en Vervoer, blz. 545

Sprekers : de heer F. Ghesquière, verslaggever, de heren V. Vautmans, T. Van Parys, J. Spinnewyn, J. De Mol, M. Maertens, R. Van Hooland, E. Beysen, H. Schiltz, J. De Seranno, M. Bartholomeeusen, J. Ansoms, minister T. Kelchtermans, minister J. Sauvens

Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting, blz. 572

Sprekers : de heer J. De Mol, verslaggever, de heer J. Timmermans, verslaggever, de heren F. Van den Eynde, M. Van der Poorten, V. Vautmans, J. De Seranno, P. Breyne, S. Platteau, J. Vande Lanotte, mevrouw M. Vogels, de heren J. Caudron, J. Van Eetvelt, mevrouw M. Aelvoet, de heren J. Van Hauthem, J. Eeman, minister T. Kelchtermans, minister N. De Batselier, minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden, blz. 607

Nr. 18 Donderdag 17 december 1992
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 609

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – NR. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Economie, Energie en Werkgelegenheid, blz. 609

Sprekers : de heer E. Schuermans, verslaggever, de heer H. Candries, verslaggever, de heren P. Deprez, A. Denys, mevrouw M. Aelvoet, de heren M. Olivier, F. Dielens, E. Van Rompuy, F. Wymeersch, P. Van Grembergen, minister L. Detiège, minister-president L. Van den Brande

Regeling van de werkzaamheden, blz. 631

Nr. 19 Donderdag 17 december 1992
Middagvergadering

Berichten van verhindering, blz. 633

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10

– 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996

– 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997

– 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

– 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

Ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

– 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking (Voortzetting)

Economie, Energie en Werkgelegenheid (Voortzetting), blz. 633

Sprekers : de heren J. Tavernier, E. Schuermans, H. Olaerts, P. Van Grembergen, E. Van Rompuy, A. Denys, P. Tant, minister L. Detiège, minister-president L. Van den Brande

Welzijn en Gezondheid, blz. 648

Sprekers : mevrouw L. Maximus, verslaggever, de heer A. Arts, verslaggever, de heren A. Denys, G. Anthéunis, mevrouw T. Merckx-Van Goey, de heren K. Van Overmeire, G. Annemans, F. Van den Eynde, J. Van der Sande, M. Maertens, F. De Man, B. Vandendriessche, E. Van Vaerenbergh, L. Goutry, G. Swennen, J. Valkeniers, minister W. Demeester-De Meyer, minister L. Detiège

Regeling van de werkzaamheden, blz. 677

Nr. 20 Vrijdag 18 december 1992
Morgenvergadering

Berichten van verhindering, blz. 679

Ontwerp van decreet houdende de middenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

– 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3

– 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

Ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

– 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)

Artikelsgewijze bespreking, blz. 793
Hoofdelijke stemming, blz. 793

Voorstel van motie van overeenstemming van de heer M. Olivier c.s. betreffende de aangepaste administratieve begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992 met de inhoud en de doelstellingen van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992

– 20 (1992-1993) – Nr. 2
Hoofdelijke stemming, blz. 795

Motie van aanbeveling van mevrouw V. Dua tot besluit van de op 17 november 1992 door mevrouw V. Dua gehouden interpellatie tot de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden over de watervoorziening in Vlaanderen
– 243 (1992-1993) – Nr. 1

Motie van aanbeveling van de heer M. Verwilghen tot besluit van de op 17 november 1992 door de heer M. Verwilghen gehouden interpellatie tot de heer N. De Batselier, minister vicepresident van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, en de heer T. Kelchtermans, Vlaamse minister van

Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden, over de waterdistributie in Vlaanderen
– 244 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 796
Sprekers : mevrouw V. Dua, de heren W. Verreycken, M. Verwilghen

Motie van aanbeveling van de heer F. Van den Eynde tot besluit van de op 17 november 1992 door de heer F. Van den Eynde gehouden interpellatie tot de heer H. Weckx, Vlaamse minister van Cultuur en Brusselse Aangelegenheden, over de objectiviteit van de BRTN-nieuwsdienst
– 245 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 798
Sprekers : de heren F. Van den Eynde, H. Coveliers

Motie van aanbeveling van de heer J. Van Hauthem tot besluit van de op 18 november 1992 door de heer J. Van Hauthem gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over het Sint-Michielsakkoord
– 248 (1992-1993) – Nr. 1

Motie van aanbeveling van de heer A. Denys tot besluit van de op 18 november 1992 door de heer A. Denys gehouden interpellatie tot de heer L. Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Economie,

KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen, over de houding van de Vlaamse regering tegenover de gevolgen van het Sint-Michielsakkoord
– 249 (1992-1993) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming, blz. 800
Sprekers : de heren J. Van Hauthem, A. Denys, V. Anciaux

Voorstel van resolutie van de heer W. Verreycken c.s. betreffende de Europese zetelverdeling
– 257 (1992-1993) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling, blz. 803
Sprekers : de heren W. Verreycken, mevrouw A.-M. Neyts-Uyttebroeck

Hulde aan de heer Luc Dhoore, blz. 804

Regeling van de werkzaamheden, blz. 805

Bijlagen

Bijlage I : Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993 (Tabel), blz. 809

Bijlage II : Ontwerp van de decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993 (Tabel), blz. 819

VOORZITTER : de heer L. Vanvelthoven

— *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*

— *De vergadering wordt geopend om 9.33 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

M. Eyskens, A. Kempinaire : buitenslands ;

J. Vande Lanotte, F. Vergote : ambtsverplichtingen ;

P. Van Grembergen, E. Van Keirsbilck : familieverplichtingen.

BEGROTING

Indiening en verwijzing

De voorzitter : Het volgende ontwerp van decreet werd ingediend :

- Ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992
— 19 (1992-1993) — Nr. 1.

Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

BEGROTINGSSTUK

Indiening en verwijzing

De voorzitter : Het volgende begrotingsstuk werd ingediend :

- Aangepaste administratieve begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992
— 20 (1992-1993) — Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende voorstellen van decreet werden ingediend :

- Voorstel van decreet van de heer J. Valkeniers houdende organisatie van een gemeenschappelijk eerste studiejaar voor enkele studiegebieden in de universiteiten en houdende instelling van een beperking van het aantal opleidingen tot arts
— 250 (1992-1993) — Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid.

- Voorstel van decreet van de heer P. Tant c.s. houdende wijziging van het decreet van 24 juli 1991 houdende organisatie van het overleg en de inspraak in het gemeentelijk cultuurbeleid
— 251 (1992-1993) — Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor Cultuur.

- Voorstel van decreet van de heer M. Van Peel c.s. houdende opheffing van het decreet van 28 januari 1974 betreffende het Cultuurpact
— 252 (1992-1993) — Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor Cultuur.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Indiening en verwijzing

De voorzitter : Het volgende voorstel van resolutie werd ingediend :

- Voorstel van resolutie van de heren G. Annemans, W. Peeters en R. Bosmans betreffende onmiddellijk ke amnestie voor oorlogsfeiten
— 253 (1992-1993) — Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften.

VERSLAGEN

Indiening

De voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- door de heren H. Candries en E. Schuermans namens de commissie voor Economie, Energie en Werkgelegenheid over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 8.
- door de heer H. Brouns namens de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 9.
- door de heren M. Van der Poorten en J. De Mol namens de commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 10.
- door de heer P. Tant namens de commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 11.
- door de heer F. Ghesquière namens de commissie voor Openbare Werken en Vervoer over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 12.
- door de heer J. De Bremaeker namens de commissie voor Cultuur over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 13.
- door de heer J. De Meyer namens de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 14.
- door de heer G. Vermassen namens de commissie voor Financiën en Begroting over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 15.
- door mevrouw L. Maximus namens de commissie voor Welzijn en Gezondheid over het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) – Nr. 16.
- door de heren P. Tant en R. Vanlerberghe namens de commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-A.
- door de heren H. Suykerbuyk en P. Van Grembergen namens de commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-B.
- door de heer J. De Bremaeker namens de commissie voor Cultuur, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-C.
- door de heren H. Candries en E. Schuermans namens de commissie voor Economie, Energie en Werkgelegenheid, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-D.
- door de heren M. Van der Poorten, J. De Mol en J. Timmermans namens de commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-E.
- door de heer R. Landuyt namens de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-F.
- door de heer F. Sarens namens de commissie voor de Media, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-G.
- door de heer J. De Meyer namens de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-H.
- door de heer F. Ghesquière namens de commissie voor Openbare Werken en Vervoer, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) – Nr. 6-1.
- door mevrouw L. Maximus en de heer A. Arts namens de commissie voor Welzijn en Gezondheid, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting,

voorzitter

- over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) - Nr. 6-J.
- door mevrouw S. Creyf namens het Advies- en Overlegcomité Brussel en Vlaams-Brabant, uitgebracht aan de commissie voor Financiën en Begroting, over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) - Nr. 6-K.
- door de heer M. Didden namens de commissie voor Financiën en Begroting over het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 14-A (BZ 1992) - Nr. 3.
- door de heer M. Didden namens de commissie voor Financiën en Begroting over het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993
— 15-A (BZ 1992) - Nr. 9.
- door de heer G. Vanleenhove namens de commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid over het ontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap, van de wet van 3 augustus 1960 houdende de toekenning van sociale voordelen aan de universiteiten en gelijkgestelde inrichtingen, van de wet van 24 december 1976 betreffende de budgettaire voorstellen 1976-1977, van de wet van 7 april 1971 houdende de oprichting en de werking van de Universitaire Instelling Antwerpen en van de wet van 28 mei 1971 houdende de oprichting en de werking van het Limburgs Universitair Centrum
— 241 (1992-1993) - Nr. 3.
- door de heren M. Bartholomeeus-

sen en H. Van Dienderen namens de commissie voor de Media over het meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1992-1996
— 167 (BZ 1992) - Nr. 2.

- door de heren M. Bartholomeeus en H. Van Dienderen namens de commissie voor de Media over het meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997
— 254 (1992-1993) - Nr. 2.
- door de heer S. De Clerck namens de commissie voor Cultuur over het voorstel van decreet van mevrouw A.-M. Neyts-Uytbroeck houdende regeling van de erkenning en subsidiëring van organisaties voor podiumkunsten
— 70 (BZ 1992) - Nr. 2.
- door de heer H. Lauwers namens de commissie voor Cultuur over het voorstel van decreet van mevrouw A. Leysen en de heren H. Lauwers, L. Peeters en M. Van Peel houdende wijziging van het decreet van 24 juli 1991 houdende organisatie van het overleg en de inspraak in het gemeentelijk cultuurbeleid
— 231 (BZ 1992) - Nr. 2.
- door de heer R. Landuyt namens de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud over de beleidsbrief Leefmilieu, Natuurbehoud, Landinrichting en Drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting
— 236 (1992-1993) - Nr. 2.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIES

Indiening

De voorzitter : De volgende tekst aangenomen door de commissies werd ingediend :

- Tekst aangenomen door de commissies van het ontwerp van de-

creet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993
— 235 (BZ 1992) - Nr. 17.

MEERJARENPLAN

Indiening en verwijzing

De voorzitter : Het volgende meerjarenplan werd ingediend :

- Meerjarenplan van de BRTN betreffende de periode 1993-1997
— 254 (1992-1993) - Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor de Media.

BESLUITEN VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende besluiten van de Vlaamse Executieve werden ingediend :

- Besluit van de Vlaamse Executieve houdende herverdeling van basisallocaties binnen de programma's 81, 82 en 83 van de administratieve begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992
— 28 (1992-1993) - Nr. 1.
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.
- Besluit van de Vlaamse Executieve van 4 november 1992 tot de herverdeling van basisallocaties in programma nummer 84 (Wegen) van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992.
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.
- Besluit van de Vlaamse Executieve van 2 december 1992 houdende verdeling van het provisioneel krediet ingeschreven onder sectie 91 — Provisionele kredieten (01), basisallocatie 00.02.91 van de al-

voorzitter

gemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992.

Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

MINISTERIELE BESLUITEN

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende ministeriële besluiten werden ingediend :

- Ministerieel besluit van 10 november 1992 houdende herverdeling van basisallocaties van de sectie 04 van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap van het begrotingsjaar 1992.
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.
- Ministerieel besluit van 16 november 1992 tot wijziging en overschrijving van de vastleggingsmachtigingen vastgelegd in de artikelen 109 en 110 van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992.
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.
- Ministerieel besluit van 26 november 1992 met betrekking tot de herverdeling van basisallocaties binnen het programma 77 — Monumenten en Landschappen.
Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

KENNISGEVING VAN HET REKENHOF

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende kennisgeving van het Rekenhof werd ingediend :

- Kennisgeving van het Rekenhof

van de brief die het op 30 november 1992 heeft gericht aan mevrouw W. Demeester-De Meyer, Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin, naar aanleiding van de controle op de rekeningen van het Fonds Bijzondere Jeugdbijstand over het jaar 1991.

Verwezen naar de commissie voor Financiën en Begroting.

ADVIEZEN VAN DE VLAAMSE MEDIARAAD

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende adviezen van de Vlaamse Mediaraad werden ingediend :

- Advies van de Vlaamse Mediaraad over Canal+ TVCF (doorgifte)
  - Advies nr. 92/07.
Verwezen naar de commissie voor de Media.
- Advies van de Vlaamse Mediaraad over het ontwerp van decreet betreffende de erkenning en de vergunning van de kabelradio- en kabeltelevisienetten en betreffende de bevordering van de verspreiding en de produktie van televisieprogramma's
  - Advies nr. 92/08.
Verwezen naar de commissie voor de Media.

ADVIEZEN VAN DE MINARAAD

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende adviezen van de MINA-raad werden ingediend :

- Advies van de MINA-raad van 5 november 1992 inzake het kader-

decreet Milieuhygiëne — Titel Milieukwaliteitsnormen.

Verwezen naar de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud.

- Advies van de MINA-raad van 5 november 1992 inzake het vijfde Milieu-Actie-Programma van de Europese Gemeenschap.
Verwezen naar de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud.
- Advies van de MINA-raad van 5 november 1992 inzake **Reconversie** en Duurzame Ontwikkeling in Limburg
Verwezen naar de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud.

BESLISSING VAN DE GESCHILLENRAAD

Indiening en verwijzing

De voorzitter : De volgende beslissing van de Geschillenraad voor niet-openbare televisieverenigingen werd ingediend :

- Beslissing nr. 002/92 van 25 november 1992 (rolnummer 002).
Verwezen naar de commissie voor de Media.

ARRESTEN VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De voorzitter : De volgende arresten van het Arbitragehof liggen ter inzake bij het secretariaat van de Raad, afdeling openbare vergadering :

- Arrest nr. 67/92 van 12 november 1992 (rolnummers 324 en 348) ;
- Arrest nr. 68/92 van 12 november 1992 (rolnummer 354) ;
- Arrest nr. 69/92 van 12 november 1992 (rolnummer 345) ;

Voorzitter

Arrest nr. 70/92 van 12 november 1992 (rolnummers 347 en 349) ;

Arrest nr. 71/92 van 18 november 1992 (rolnummer 329) ;

Arrest nr. 72/92 van 18 november 1992 (rolnummer 333) ;

Arrest nr. 73/92 van 18 november 1992 (rolnummer 334) ;

Arrest nr. 74/92 van 18 november 1992 (rolnummer 342) ;

Arrest nr. 75/92 van 18 november 1992 (rolnummer 338) ;

Arrest nr. 76/92 van 18 november 1992 (rolnummer 343).

KENNISGEVINGEN VAN HET ARBITRAGEHOF

Indiening

De voorzitter : De volgende kennisgevingen van het Arbitragehof betreffende beroepen tot vernietiging en tot gedeeltelijke vernietiging, vorderingen tot gedeeltelijke schorsing en prejudiciële vragen liggen ter inzage bij het secretariaat van de Raad, afdeling openbare vergadering :

- Rolnummer 440 ;
- Rolnummer 442 ;
- Rolnummers 445 en 456 ;
- Rolnummer 454 ;
- Rolnummer 457 ;
- Rolnummers 466 en 467.

SCHRIFTELIJKE VRAGEN (Regl. art. 74)

Indiening

De voorzitter : Schriftelijke vragen werden ingediend door :

- mevrouw M. Aelvoet, de heren V. Anciaux, E. Baldewijns, L.

Barbé, M. Bartholomeeussen, M. Bourgois, H. Brouns, M. Capoen, G. Cardoen, J. Caubergs, J. De Bremaeker, H. De Croo, J. Demeulenaere, J. De Mol, A. Denys, F. Dewinter, F. Dielens, mevrouw M. Dillen, mevrouw V. Dua, de heren J. Eeman, E. Flamant, J. Gabriëls, M. Maertens, mevrouw T. Merckx-Van Goey, mevrouw L. Nelis-Van Liedekerke, de heren W. Peeters, L. Pierco, D. Ramoudt, A. Schellens, W. Seeuws, L. Standaert, H. Suykerbuyk, J. Tavernier, J. Taylor, J. Valkeniers, J. Vande Lanotte, B. Vandendriessche, F. Van den Eynde, H. Van Dienderen, R. Van Hooland, G. Vanleenhove, D. Van Mechelen, L. Van Nieuwenhuysen, K. Van Overmeire, T. Van Parys, E. Van Vaerenbergh, H. Van Wambeke, F. Vergote, F. Vermeiren, W. Verreycken, mevrouw M. Vogels.

SAMENSTELLING VAN COMMISSIES

Wijzigingen onder de vaste en plaatsvervangende leden

De voorzitter : Voor de SP-fractie is :

- in de commissie voor Cultuur mevrouw Maximus als plaatsvervangend lid vervangen door de heer Hancké.

Voor de VLD-fractie zijn :

- in de commissie voor de Algemene Zaken, het Reglement en de Verzoekschriften de heer Vergote als vast lid vervangen door de heer Ramoudt ;
- in de commissie voor Cultuur de heer Berben als vast lid vervangen door de heer Chevalier en de heer Deswaene als plaatsvervangend lid vervangen door de heer Berben.

ONTWERP VAN DECREET houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

- 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)
- 14-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3
- 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

ONTWERP VAN DECREET houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993

- 13-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Errata) (Toelichtingen)
- 15-A (BZ 1992) – Nrs. 1 (+ Bijlagen) tot 10
- 16-A (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 3 (Administratieve begroting)
- 17-A (BZ 1992) – Nr. 1 (+ Erratum) (Verslag Rekenhof)

MEERJARENPLAN VAN DE BRTN betreffende de periode 1992-1996

- 167 (BZ 1992) – Nrs. 1 en 2

MEERJARENPLAN VAN DE BRTN betreffende de periode 1993-1997

- 254 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

BELEIDSBRIEF Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwatervoorziening, ingediend door de heer N. De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting

- 236 (1992-1993) – Nrs. 1 en 2

ONTWERP VAN DECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993

- 235 (BZ 1992) – Nrs. 1 tot 21

Algemene bespreking

De voorzitter : Aan de orde zijn het ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993, het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1993, de daaraan toegevoegde meerjarenplannen van de BRTN betreffende de perioden 1992-1996 en 1993-1997, de beleidsbrief Leefmilieu, natuurbehoud, landinrichting en drinkwa-

Voorzitter

tervoorziening, ingediend door de heer De Batselier, minister vice-president van de Vlaamse regering, Vlaamse minister van Leefmilieu en Huisvesting, het ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993.

Het werkschema voor het begrotingsdebat werd reeds eerder rondgedeeld en ligt eveneens op de banken.

Is de Raad het daarmee eens ? (**Instemming**)

De algemene bespreking is geopend.

De heer Didden, verslaggever, heeft het woord, daarna zal het woord worden gevoerd door de heer Vermassen, verslaggever over het programmadecreet 1993.

De heer M. Didden, verslaggever (**op de tribune**) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, het ontwerp van decreet dat wij vandaag en de volgende dagen zullen bespreken heeft betrekking op de midden- en de uitgavenbegroting. De commissie voor Financiën en Begroting heeft sinds 12 oktober 1992 vier dagen aan de bespreking van deze ontwerpen besteed. Vermits de regering haar begroting afstemt op de SERV-norm werd deze instelling ondervraagd over de betekenis van deze norm. Ook daaraan werd uiteraard een bespreking gewijd. Uit de uiteenzetting blijkt dat de SERV-norm geen technische maar een beleidsaanleggenheid is. De doelstellingen ervan zijn drieërlei : ten eerste, een pad uittekenen voor de begrotingsontwikkeling in de jaren negentig, ten tweede, een schuldontwikkeling aanvaarden die het mogelijk maakt de schuld in een percentage van de middelen vanaf 2000 te stabiliseren. Vanaf 2000 zou er dus geen rentesnieuwbal meer zijn en worden de inspanningen, met het oog op het vermijden van deze rentesnieuwbal, reeds in de loop van de jaren negentig geleverd. Ten derde, de inspanningen die dienen te gebeuren met het oog op het stabiliseren van de schuld, moeten over de ganse periode worden gespreid. De inspanningen van de huidige regering moeten derhalve niet

groter, maar ook niet kleiner zijn dan deze van de volgende regeringen in de tweede helft van de jaren negentig. Deze doelstelling impliceert dan ook dat de regering over een constante beleidsruimte kan beschikken.

Deze drie doelstellingen zijn klaar en duidelijk en hebben een uitgesproken politiek en beleidskarakter. Ze betreffen ten eerste, het kader waarbinnen de SERV-norm van toepassing is, met name de bestaande financieringswet. In feite is de SERV-norm een gevolg van de financieringswet van 1989.

Ten tweede gaat het over een lange-termijndoelstelling inzake schuldontwikkeling.

Ten derde betreft het de wijze waarop de inspanningen over de opeenvolgende begrotingen moeten worden verdeeld.

Hieruit blijkt dat de lange-termijndoelstelling over de schuldontwikkeling van essentieel belang is. Meer in het bijzonder wordt er ook van uitgegaan dat ze in overeenstemming is met de saneringsinspanningen die de gewesten en de gemeenschappen in het kader van de Maastricht-norm moeten leveren. De kern van de SERV-norm is derhalve een doelstelling formuleren en uitwerken voor de toelaatbare schuldontwikkeling van de Vlaamse begroting.

Wanneer men dit gaat concretiseren dan betekent dit dat er een norm komt voor de schuldontwikkeling, zoals er ook een norm moet komen voor de uitgavengroei. De uitgavengroei wordt genormeerd bij een middenontwikkeling die voortvloeit uit de financieringswet en uit een ongewijzigd fiscaal beleid van de Vlaamse regering. In het schriftelijk verslag zult u vinden wat dit concreet in cijfers betekent. De belangrijkste conclusie van de actualisering, die gebeurd is met het oog op 1993, heeft tot gevolg dat de nieuwe middenraming tot een hogere constante groei van de beleidsruimte voor de jaren negentig leidt. Verder zal het toelaatbare tekort voor 1993 nauwelijks afwijken van wat in het SERV-advies werd voorzien. De regering heeft dus

voor 1993 geopteerd voor een tekort van 59 miljard frank. Dit is hetzelfde cijfer dat door de SERV werd vooropgesteld. Dit brengt mee dat de regering en de Raad over 426.774 miljoen frank zullen beschikken.

De schuld wordt door de SERV uitgedrukt als een percentage van de ontvangsten. Dat betekent dat het tekort op deze ontvangsten in 1993 ongeveer 10 percent bedraagt. Het uitdrukken van de schuld in een percentage van ontvangsten is gebaseerd op het feit dat de middelenevolutie, die voortvloeit uit de bijzondere financieringswet, nauwelijks wordt beïnvloed door de economische ontwikkeling. Vertrekkend van de volledige uitvoering van de begroting 1992, met een schuldratio van ongeveer 60 percent, komt de SERV-norm op het einde van de jaren negentig, dus in 1999, op een stabilisatiepad van ongeveer 90 percent. Dit wil zeggen dat de schuld wordt gestabiliseerd op 90 percent van de ontvangsten. Het is geen relatie in functie van nationaal-producttermen, zoals dit bij de nationale of de federale begroting gebeurt.

Naar het einde van de overgangperiode evolueert het primaire overschot naar een bedrag van ongeveer 20 miljard frank. Dit illustreert de strengheid van de SERV-norm. Indien de SERV immers had geopteerd voor de gulden regel, dus voor een andere mogelijkheid dan degene die wij voor ogen hebben in functie van de investeringen, zou dit wellicht een groter tekort hebben veroorzaakt. De SERV-norm leidt op het einde van de overgangperiode tot een globaal tekort van ongeveer 4 percent van de ontvangsten en laat toe om, vertrekkend van de beleidsruimte van 1991, een jaarlijkse reële groei van 4 miljard frank te realiseren. Dit brengt ons in een situatie van beheersbare schuld.

Bij de bespreking van de SERV-norm kwamen drie onderwerpen aan bod.

In de eerste plaats werd gesproken over de diversiteit van het aantal normen. Men heeft het over een natuurlijk tekort, over het feitelijk tekort met of zonder gewijzigde begrotings-

Senator Maurice Didden (CVP) kreeg als verslaggever de eer het begrotingsdebat te openen

techniek, over de gulden regel, over de normen van het convergentieplan van de Europese Gemeenschap ten gevolge van het verdrag van Maastricht en ten slotte over de SERV-norm. Het is natuurlijk vrij complex indien men al deze normen naast elkaar plaatst zonder er een relatie tussen te zoeken.

Vervolgens werd gesproken over het feit of aan de SERV-norm al dan niet een decretaal karakter moet worden toegekend. In dat geval zou het Rekenhof de mogelijkheid hebben om deze norm te toetsen aan het decretaal karakter. Volgens het Rekenhof zal trouwens onder die omstandigheden decretale afdwingbaarheid vereist zijn.

Het probleem van de groei van de schuld en het beheersen ervan kwam eveneens uitvoerig aan bod. De SERV-norm gaat uiteraard uit van een zeker tekort op de begroting. Men redeneert in functie van een schuld die in 1999 zou oplopen tot

350 miljard frank en die nadien constant zou blijven. De SERV, de Vlaamse regering en verschillende fracties van de Raad achten een beheersing van de schuld verkieslijk boven een vermindering van de schuld, wat onvermijdelijk zou worden gekoppeld aan een reële vermindering van de taken van de Vlaamse Gemeenschap.

Ik wil niet in detail de mening van de verschillende fracties met betrekking tot deze SERV-norm weergeven, ik veronderstel dat de fracties hierop in de loop van de dag trouwens zullen terugkomen. In feite moeten wij onderstrepen dat het toepassen van de SERV-norm in de loop van de volgende jaren zal leiden tot een schuldratio van 90 percent van de ontvangsten, wat nog altijd minder is dan 100 percent van de ontvangsten. De SERV zelf beschouwt dit als een vrij redelijke opstelling. Ik wil echter niet verbergen dat niet alle fracties van de Raad deze mening zijn toegedaan.

Wij zullen dit trouwens vandaag vermoedelijk nog uitvoerig vernemen.

Ik wil even blijven stilstaan bij de opmerkingen die door de fracties werden gemaakt en bij de standpunten die werden ingenomen, onder meer door de afgevaardigde van de SERV. Hij is van oordeel dat de stijging van de schuld ten opzichte van 1989 voortvloeit uit de financieringswet, dat de begroting dus stabiliserend werkt in verhouding tot de ontvangsten en dat die voldoende ruimte geeft om de uitgaven te dekken die nu en in de toekomst moeten gebeuren.

Ik heb het standpunt van het Rekenhof al uiteengezet.

De relatie tussen de SERV-norm en het convergentieplan van de federale regering is belangrijk in het kader van het verdrag van Maastricht en de Europese Gemeenschap. De SERV is van oordeel dat beide normen gelijklopen en dat de SERV-norm in principe beantwoordt aan de Maastricht-norm. Voor de periode 1996-1997 brengt ons dit tot een saldo van 3 percent van het bruto nationaal produkt.

Ook werd een relatie gelegd tussen de SERV-norm, de begroting 1993 en het standpunt van de Hoge Raad van Financiën. Ook hier is dus een parallelle ontwikkeling vast te stellen door het feit dat de Hoge Raad van Financiën en de SERV het stabiliseren van de schuld op het einde van de jaren negentig en het verdelen van de saneringsinspanning via een constante beleidsruimte aanvaarden.

De Hoge Raad van Financiën en de SERV komen op het einde van de overgangperiode tot hetzelfde resultaat. In het rapport van de Hoge Raad wordt duidelijk gesteld dat de inspanningen die volgens de normering van de Hoge Raad van Financiën, en dus in feite ook van de SERV, aan de deelgebieden worden opgelegd, kaderen in de Maastricht-norm. De SERV-norm is dus in het kader van de huidige financieringswet in overeenstemming met de Maastricht-norm.

Ik meen dat dit een antwoord is op

Diden

de belangrijke vragen die terzake kunnen worden gesteld.

De afgevaardigde van de SERV is niet van mening dat haar norm te optimistisch is. Als men voor 1992 uitgaat van een constante groei van 0,93 percent, is daarbij rekening gehouden met een voortgezette daling van de denataliteit, zoals blijkt uit de meest recente bevolkingsvooruitzichten van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. De werkelijke evolutie van de nataliteit is evenwel gunstiger.

Een pessimistisch scenario inzake de evolutie van het BNP heeft in de bestaande financieringswet nauwelijks invloed op de middelen van de overgangperiode.

De SERV heeft dus duidelijk geopteerd voor een dynamiek in de begroting en voor het beheersen van de schuldontwikkeling.

De afgevaardigde van het Rekenhof vraagt of het conform de SERV-normering is dat een krediet voor een uitgave nooit wordt betrokken in de norm. Het gaat om de achterstallenen belope van 3,8 miljard frank die als niet-gesplitste kredieten in de vorige jaren nooit werden vastgelegd.

Het antwoord was dat dergelijke uitgaven in beginsel moeten worden ondergebracht in de norm omdat ze de schuld kunnen verhogen. De inschrijving ervan hangt samen met de modaliteiten waarmee de achterstallenen worden aangewend.

Na deze uitvoerige bespreking omtrent de toepassing van de SERV-norm en de relatie tussen de SERV-norm en mogelijke andere normen, net als de stellingen van het Rekenhof en de Hoge Raad voor Financiën hebben wij uiteraard ook uitvoerig gesproken over de begroting 1993. Deze begroting vloeit voort uit het Vlaamse regeerakkoord van 1992. In dat regeerakkoord werd vooral aandacht besteed aan de kwaliteit van de samenleving met klemtonen op het welzijnsbeleid, de werkgelegenheid, het sociale urgentieprogramma inzake huisvesting en kansarmoede en het cultuurbeleid.

De regering heeft in het regeerakkoord ook bepaald dat nieuwe maatschappelijke uitdagingen inzake leefmilieu, mobiliteit en infrastructuur kunnen worden aangepakt. Aan de hand van de cijfers in de begroting kan men vaststellen dat de nadruk inderdaad in deze richting is gegaan. In deze begroting is ook een herbudgettering voorzien. Herbudgetteringen vinden plaats op verschillende domeinen van de gezondheidsinstellingen : er zijn de investeringen door lokale en regionale besturen, er is de scholenbouw, de kapitaaldeelname door de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening, er is de bijdrage aan het Vlaamse Financieringsfonds voor de pensioenlasten van de steden. Er is ook voorzien in de betaling van achterstallenen voor een bedrag van 3,8 miljard frank waarvan ruim 2 miljard frank naar de huizen voor gehandicapten gaat en bijna 1 miljard frank voor het betalen van achterstallige huisvestingspremies.

De Vlaamse regering neemt zich ook voor om op het einde van dit jaar een aantal structurele maatregelen te nemen in verschillende beleidsdomeinen om automatisch groeiende uitgavenstromen binnen de gestelde limieten te houden. Daarnaast is ook voorzien in de verkoop van financiële activa die worden overgedragen aan Gimvindus. Deze operatie geeft een ruimte van 7,3 miljard frank aan middelen, die uiteraard niet recurrent zijn maar wel kunnen worden aangewend voor investeringen. Deze middelen komen dus tot uiting in de begroting infrastructuur, onder meer op het vlak van havens voor bijna 3 miljard frank, voor het openbaar vervoer voor een kwart miljard frank, voor monumenten voor 480 miljoen frank, een miljard frank voor de huisvesting van de administratie en de diensten van de regering en 1,2 miljard frank voor de verhoging van alle investeringsuitgaven over de verschillende departementen.

Met betrekking tot het begrotingsontwerp 1993 zijn er ook twee fasen te onderkennen. Er is de fase van juli 1992 en er is de aanpassing van de voorstellen in de maand september 1992 waardoor – vergeleken met de

SERV-norm – een niet-gebruikte beleidsruimte bleef van 1,1 miljard frank. Bovendien vond er een nieuwe raming plaats waardoor nog 1,2 miljard frank aan nieuwe middelen tevoorschijn kwam. Dit heeft meegebracht dat men een aantal aanpassingen in de begroting heeft kunnen doorvoeren waardoor onder meer voor de grootstedelijke problematiek nogmaals 500 miljoen frank werden voorzien. Dit bedrag zal worden aangewend om de annuïteiten van de stad Antwerpen in de schuldenlast te verlichten en daarenboven werd de verhoogde huurlast die voor de huisvesting van diensten voorhanden is op deze manier ook aangepast.

Daarnaast zijn er een aantal verminderingen gepland voor de maand september. Voor de toepassing van de wetgeving op de economische expansie gaat het om een bedrag van 1,25 miljard frank. Ook voor de industriële vernieuwing, de huisvesting en het programma bestaansmiddelen werd een vermindering toegestaan. Verder werd er een vermindering toegestaan voor het provisioneel krediet. Het budget voor monumentenzorg werd verlaagd ten opzichte van wat oorspronkelijk was geraamd. Dit betekent echter geen daling vergeleken met 1992. Ook de investeringskredieten voor openbaar vervoer werden verminderd. Verder daalde het budget van het infrastructuurfonds als gevolg van de toepassing van het podiumdecreet.

Nu kunnen we onze aandacht richten op de globale cijfers met betrekking tot de normen. De Vlaamse regering heeft haar ontwerp uiteraard getoetst aan de norm van de Hoge Raad voor Financiën. Volgens de Hoge Raad kunnen de gecorrigeerde primaire uitgaven stijgen met 1,2 percent. Dit brengt ons dus op een totaal van 457,8 miljard frank in functie van de primaire uitgaven.

We hebben uiteraard een uitvoerige bespreking gewijd aan de uitgavenbegroting en aan de middelenbegroting. Ook het Rekenhof maakte terzake een aantal opmerkingen waarop de regering een uitvoerig antwoord gaf. Als gevolg daarvan werden er door de regering 13 amendementen voor-

Didden

gesteld. Ik denk dat het overbodig is om hier in detail in te gaan op alle opmerkingen die met betrekking tot de uitgavenbegroting door de diverse leden en fracties werden gemaakt. In de loop van vandaag en de volgende dagen zal daar ongetwijfeld genoeg tijd voor zijn. Misschien kan ik toch even de stelling geven die het Rekenhof innam nadat de regering op zijn opmerkingen had geantwoord. Men stelt dat de toetsing van de SERV-norm via een decreetale regelgeving moet gebeuren. Het Rekenhof vraagt daar niet uitdrukkelijk om. De afgevaardigde van het Rekenhof is bovendien van oordeel dat er een trend bestaat om in toenemende mate over te gaan tot beheerscontrole. Het nationale parlement heeft het Rekenhof in 1991 belast met een experimentele opdracht van beheerscontrole en zou dit willen uitbreiden tot de Vlaamse begroting. Verder heeft het Rekenhof een aantal opmerkingen geformuleerd met betrekking tot de instellingen van openbaar nut. U vindt deze uitvoerig terug in het verslag vanaf bladzijde 96.

Ten slotte hebben wij uiteraard de artikelen en amendementen met betrekking tot de middelen- en uitgavenbegroting besproken. Wat de middelenbegroting betreft hebben wij de op de artikels 2 en 3 door de Vlaamse regering ingediende amendementen aanvaard. De begroting werd uiteindelijk aangenomen met 8 stemmen bij 2 onthoudingen. Wat de uitgavenbegroting betreft werden er na de opmerkingen van het Rekenhof verschillende amendementen voorgesteld door de regering. Ik zal daar geen uitvoerige lezing van geven. U vindt ze terug in het verslag vanaf bladzijde 101. De uitgavenbegroting werd uiteindelijk goedgekeurd met 10 stemmen tegen 3, zonder onthoudingen. Verder werd er een voorstel van motie ingediend met betrekking tot de overeenstemming van de ingediende administratieve begroting met de uitgavenbegroting. Dit voorstel werd met 10 stemmen tegen 3 aangenomen.

Mijnheer de voorzitter, ik hoop dat ik op voldoende beknopte wijze de

werkzaamheden van onze commissie heb beschreven. Verder wil ik mededelen dat alle leden op een constructieve wijze meewerkten. Zo kwamen wij tot het resultaat dat hopelijk op het einde van deze week zal worden aanvaard.

De voorzitter : De heer Seeuws heeft het woord.

De heer W. Seeuws : Mijnheer de voorzitter, de heer Vermassen, verslaggever over het programmadecreet 1993, heeft gevraagd te verwijzen naar het verslag.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, mijnheer de minister-president, ik wil eerst en vooral verslaggever Didden bedanken voor de objectieve en correcte weergave van de werkzaamheden van de commissie voor de Financiën en de Begroting. Mijnheer de voorzitter, ik wil deze tussenkomst beginnen met een citaat uit een toespraak van een rechtstreekse politieke tegenstrever. De toespraak van de Vlaamse minister van Onderwijs Luc Van den Bossche naar aanleiding van de viering van 175 jaar Rijksuniversiteit van Gent, vind ik trouwens één van de beste die ik in het jaar 1992 heb gehoord. Ook u, mevrouw de minister, hield daar een toespraak. Als ik moet kiezen tussen beide, leek mij de toespraak van minister Van den Bossche nog iets scherper en beter.

Minister Van den Bossche had het over de huidige gevaarlijke evolutie, waarbij wij vaststellen dat maatschappelijke problemen een louter technische oplossing krijgen. Maatschappelijke dossiers zijn technisch zo ingewikkeld en complex geworden, dat er een zeer gevaarlijke kloof ontstaat tussen diegenen die wel technische kennis bezitten en diegenen die ze niet bezitten.

Ik citeer minister Van den Bossche : Wanneer de deskundige over een essentieel politiek conflict de macht krijgt om de knoop door te hakken, in naam van de zogenaamde objectie-

ve waarheid, waarvan hij claimt de bevoorrechte vertegenwoordiger te zijn, ontstaat er in zijn meest brutale vorm politieke macht.

De wetenschapper komt dan tussen in een sociaal-politiek debat, waarbinnen hij de politieke beslissing een bepaalde richting instuurt op basis van criteria die enkel politiek kunnen zijn, maar voorgesteld worden als wetenschappelijk en ook als wetenschappelijk worden beschouwd.

Op dat ogenblik bedrijft de deskundige politiek, zonder dat het als dusdanig wordt genoemd. De keuze wordt voorgesteld en ervaren als de mathematische vaststelling van een feit. Het ideologisch denken wordt ingeruild als overbodig voor zogenaamde objectiviteit. Einde citaat.

Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik heb bijzonder sterk aan deze woorden gedacht toen wij in de commissie voor Financiën en Begroting de zogenaamde wetenschappers van de Vlaamse begroting ontmoetten, de technische deskundigen die een begrotingsnorm voor de Vlaamse regeerders hebben ontworpen, de SERV-norm.

De norm van de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen wordt vandaag in Vlaanderen verkocht als de basis van objectiviteit, als de wetenschappelijke benadering bij uitstek van hoe een begrotingsbeleid in Vlaanderen moet worden gevoerd over een termijn van tien jaar. Dit is de meest hypocriete vorm van hoe brute politieke macht wordt verkocht als neutrale objectiviteit.

Collega's, de SERV-norm is de zui-len-wolf in wetenschappelijke schaapskieren. Wij hebben tijdens onze ontmoeting met de SERV-partners in de commissie twee zaken kunnen vaststellen. Een eerste vaststelling is dat niemand van de verkozen politici in de commissie voor Financiën en Begroting een perfect inzicht heeft in het mechanisme van de computerbecijfering die geleid heeft tot de SERV-norm. Toch wordt deze commissie bemand door begrotingsdeskundigen. Ik heb dit inzicht niet, maar naar ik vrees ook geen enkele van mijn collega's uit de commissie.

Denys

Ik heb nog een tweede feit vastgesteld. Het zijn de vakbonden, het NCMV, de Boerenbond en het VEV, de Vlaamse belangen- en **drukkings**-groepen dus, die vermomd als neutrale wetenschappers hun **begrotings**-beleid opdringen aan de Vlaamse regering. Dan zwijgen we nog over de manier waarop ze dat doen.

Hun norm, hun voorstellen staan vandaag reeds in het regeerakkoord en bijna waren ze erin geslaagd om die norm ook nog eens bij decreet vast te leggen.

Mijnheer de voorzitter, als de Vlaamse regering zich vandaag afvraagt hoe het komt dat hij zich in de ogen van het grote publiek te weinig kan profileren, dan lijkt mij het antwoord vrij duidelijk. Zijn beleid is niet het gevolg van een spannende en boeiende ideologische maatschappijdiscussie. Het beleid van deze regering is het gevolg van een geruisloze machts-greep van de zuilen die dat beleid verkopen in de vorm van een dorre wetenschappelijke berekening. Iedereen is het erover eens dat de studiedienst van de SERV verdienstelijk is voor het maken van een meerjarenberekening. Die meerjarenberekening mag echter nooit meer zijn dan achtergrondinformatie voor het voeren van een maatschappelijk debat dat als grondslag moet dienen voor een **begrotings**beleid.

De VLD-fractie — dat zijn de vertegenwoordigers van de partij van de burger — wil het **begrotings**debat terugbrengen tot zijn essentie, namelijk een ideologische maatschappijdiscussie die resulteert in politieke keuzes die nadien in cijfers worden omgezet.

Wat is de ideologische benadering van de Vlaamse liberalen en democraten ? Wij kiezen voor een maatschappij waarin het individu centraal staat, niet voor een maatschappij, zoals de SP die voorstaat, waar de zogenaamde corrigerende overheid de bovenhand haalt, noch voor een maatschappij zoals bij de CVP, waar het middenveld van de structuren het centrum van de maatschappij moet vormen. Neen, voor ons is het de

individuele burger, hij of zij, die de voornaamste plaats in onze maatschappij moet krijgen ; met meer vrijheden en rechten, maar ook met meer verantwoordelijkheden en verplichtingen.

Wij kiezen voor dit liberale model omdat het onze overtuiging is dat, hoe meer maatschappelijke taken, die vroeger door de burger zelf werden uitgevoerd, door de staat worden overgenomen, hoe materialistischer en egoïstischer de maatschappij wordt. De mensen reageren dan met een uitspraak als : het is niet langer onze verantwoordelijkheid en zij kruipen in hun eigen **cocoon**, in hun eigen schelp. Niet het individualisme is de bron van materialisme en egoïsme, maar het collectivisme en de verstaatsing die elk besef van individuele verantwoordelijkheid doen vervagen.

Nog steeds zijn de socialisten en de christen-democraten van oordeel dat de zwakkeren beter worden beschermd door de sterkeren te verzwakken. Het **begrotings**beleid dat uit deze verkeerde visie voortspruit, is er een van nivellering naar omlaag via een onhoudbare belastinggrage die vele nieuwe initiatieven in de kiem smoort.

Onze visie is anders. Zij bestaat erin dat in een pact met de hogere inkomens wordt overeengekomen dat de belastingdruk in een eerste fase wordt gestabiliseerd en nadien verlaagd, maar dat tegelijkertijd de andere partij dan ook minder uitkeringen en subsidies krijgt en dat zij minder van de overheid hoeft te verwachten. Deze vorm van selectiviteit in de uitkeringen moet de nodige ruimte creëren om de 200.000 gezinnen die rond de armoedegrens leven, meer ondersteuning te geven. De zwakkeren helpen zonder het overheidsbeslag en bijgevolg de belastingen te verhogen, dat is de leidraad in het **begrotings**beleid van de Vlaamse liberalen en democraten.

Voor Vlaanderen betekent dit dat deze visie regelrecht ingaat tegen de SERV-norm. Deze pleit immers voor meer staatsuitgaven, voor hogere tekorten en een almaar groeiende schuld. Met andere woorden, de

SERV-norm geeft een groter belang aan de staat en de belangengroepen dan aan de individuele burger. Hij voorziet dat tegen 2000 de Vlaamse schuld van 50 percent naar bijna 100 percent van de middelen zal zijn aangedikt. De **drukkings**groepen in de SERV, en uiteraard ook hun politieke spreekbuis, deze Vlaamse ACV-ABVV-regering, noemen dat een beheersbare schuld.

Deze taal werd ook door de Belgische regeringen in de jaren zeventig gesproken. Het geheugen in Vlaanderen schijnt vrij kort te zijn. Men is vergeten dat een groeiende schuld gebaseerd op bijkomende jaarlijkse tekorten nooit beheersbaar is om de eenvoudige reden dat men in de periode dat een schuld van 50 percent naar 100 percent van de middelen stijgt, de illusie van beleidsruimte, een artificiële beleidsruimte creëert die niet gebaseerd is op het inkomen.

De enige collega die dat heeft opgemerkt en openlijk heeft gezegd, is de CVP-begrotingsdeskundige, de heer Pinxten. De heer Pinxten heeft terecht gevraagd : Waar zijn in deze begroting de aflossingen van de directe schuld ? Terecht heeft hij eraan toegevoegd dat er met de SERV-norm, en zonder aflossing van de directe schuld, tijdens de periode van schuldopbouw een illusie ontstaat van beleidsruimte.

Wel collega's, er zit in de begroting geen aflossing van de directe schuld. En nochtans, Vlaanderen heeft via de financieringswetten al wat cadeaus gekregen. Met de staatsvorming van 1989 kreeg de Vlaamse regering een bevoegdheidspakket met een financieringsregeling, die hen over een periode van 10 jaar een bonus gaf van 200 miljard frank. En nu met het Sint-Michiels- en het Sint-Kwintensakkoord krijgen ze nog eens een bonus van 150 miljard frank.

Vlaanderen krijgt 350 miljard frank méér inkomsten dan de kostprijs van de bevoegdheden en nog is er geen sprake van enige afbouw van directe schuld. Als collega Pinxten een beetje geloofwaardig wil zijn, dan kan hij deze begroting niet **goedkeu-**

Denys

ren. Temeer daar deze Vlaamse regering zelfs vandaag nog niet wil bevestigen of de bijkomende 10 miljard frank van 1993 volgens het Sint-Michielsakkoord al of niet zal worden aangewend voor schuldvermindering.

Minister-president L. Van den Brande : Uiteindelijk gaat het niet over 10 miljard frank, het gaat maximaal over 6,5 miljard frank. De andere 3,2 miljard frank hebben te maken met de compensatie voor de maaltijdchequeregeling.

Zoals u weet willen wij vanaf 1 januari orde op zaken stellen. Het gaat dus over 6,5 miljard frank, voor zover de ramingen behouden blijven in de globale context. Dat geldt evengoed voor Walen als voor Vlamingen.

De heer A. Denys : Mijnheer de minister-president, u krijgt 10 miljard frank meer en daarvan gaat er 3,5 miljard frank gebruikt worden om onwettige situaties recht te trekken.

Zowel langs Nederlandstalige als langs Franstalige kant was het onwettig.

Over die 6,5 miljard frank blijft u vandaag onduidelijk. Bovendien blijft u bij de sibillijnse uitspraak dat het bij voorkeur zal uitgaan naar schuldvermindering. Maar iedereen weet dat de socialistische partner nu al de tewerkstellingsconferentie afwacht om een gedeelte van dat geld aan te wenden voor nieuwe artificiële tewerkstellingsprojecten.

Wanneer men voor de stemming van de begroting niet de moed heeft die 6,5 miljard frank aan te wenden voor de afbouw van directe schuld, dan vind ik dat de heer Pinxten die begroting niet kan goedkeuren.

Minister W. Demeester-De Meyer : Mijnheer Denys, wij zullen afwachten of de nieuwe middelen inderdaad worden toegekend, want het akkoord moet nog worden goedgekeurd.

Bovendien is het duidelijk, zowel de minister-president als ikzelf hebben herhaaldelijk gezegd dat deze midde-

len in eerste instantie zullen aangewend worden om de schuldpositie van Vlaanderen te verbeteren.

De heer A. Denys : Durft u vandaag zeggen dat we die 6,5 miljard frank integraal volledig aanwenden voor de afbouw van de directe schuld ?

Minister W. Demeester-De Meyer : Naargelang de middelen die zullen ter beschikking worden gesteld en in het kader van het doel dat we ons in 2000 of in 2002 zullen stellen, zullen wij het grootste gedeelte aanwenden voor de schuldafbouw in Vlaanderen.

De heer A. Denys : U zegt dat we de 6,5 miljard frank niet integraal gebruiken voor de afbouw van de directe schuld, wel dat we de tewerkstellingsconferentie zullen afwachten.

Minister W. Demeester-De Meyer : Ik heb geen stelling genomen ten opzichte van de tewerkstellingsconferentie. Ik heb ten eerste gezegd dat we niet over de middelen beschikken, ten tweede dat dit ter sprake zal komen bij de begrotingscontrole 1993 of bij de begrotingsopmaak 1994 en ten derde dat we die middelen in eerste instantie effectief zullen aanwenden om de schuldafbouw te realiseren.

De heer A. Denys : Mijnheer de voorzitter, er is geen enkele objectieve reden voor Vlaanderen om meer tekort te hebben, om meer schuld te hebben dan wat was bepaald bij de staatshervorming van 1989, temeer omdat sedert die periode de stijging van de belastingen het grootst was in Vlaanderen. Uit een studie blijkt dat de belastingen met meer dan 35 procent gestegen zijn, wat Vlaanderen de absolute koploper van de belastingstijging maakt. Wij heffen 40 keer meer milieubelastingen dan Wallonië. Vlaanderen geeft meer uit dan het vroegere België voor dezelfde bevoegdheden.

Het wordt meer en meer duidelijk : het nieuwe Vlaanderen is goed voor diegenen die geld kosten aan de staat. Het nieuwe Vlaanderen is echter slecht voor diegenen die het geld moeten opbrengen. Diegenen die zich beter voelen, zijn degenen die leven van grotere staatsuitgaven, de

structuren en een onheilspellend aanzwellend ambtenarenkorps. De Aquafins, Kind en Gezin, de VDAB, de meer dan 30 pararegionales. Die voelen zich inderdaad beter met het nieuwe Vlaanderen, die zich kunnen laven aan de staatsuitgaven.

Wat de ambtenaren betreft, ik vind de gelijktijdige stijging van het aantal en de wedde inderdaad bijzonder onheilspellend. Het is gelijklopend met wat in het secundair onderwijs is gebeurd. Vijf jaar terug hebben wij ook gezegd dat zoiets onhoudbaar was. Toen heeft men ons ook weggelachen.

Vandaag berekent de administratie zelf dat zonder zware ingrepen wij in het jaar 2000 een tekort zullen kennen in het onderwijs van méér dan 60 miljard frank. Met ons ambtenarenkorps gaan we dezelfde weg op. Onze uitgaven voor het ambtenarenkorps zijn groter dan in Wallonië en in de Belgische federale structuur. Met onoverzichtelijke gevolgen naar de toekomst.

In niet mis te verstane bewoordingen heeft de Belgische minister van Pensioenen, Freddy Willockx, gezegd dat Vlaanderen de volle rekening krijgt voor zijn hogere weddenuitgaven. Reeds in 1993 zal de Belgische regering 750 miljoen frank recupereren voor de pensioenlast van de gemeenschappen en gewesten. En van die 750 miljoen frank zal er 650 miljoen frank moeten worden betaald door Vlaanderen.

Mijnheer de minister-president, dat hebben wij in De Standaard gelezen, u hebt dat tot dusver verzwegen en dat werd ook niet aangehaald in de commissie.

Ofwel is het juist wat minister Willockx zegt, en dan moet u ingrijpen. U kunt toch deze uit de hand lopende evolutie niet toedekken. Ofwel heeft minister Willockx ongelijk en dan moet u hem dagvaarden voor het Overlegcomité. Graag kreeg ik een antwoord hierop.

Het Vlaamse pensioenprobleem in de overheidssector schijnt u zelf te willen verdonkermanen door dat te

Denys

mengen in uw Vlaams verankeringsdebat. Vlaamse verstaatsing in de NIM-bedrijven, gekoppeld aan pensioenlasten. Niemand begrijpt het nog.

Minister-president L. Van den Brande : Ik ben het niet die heeft gezegd dat u er niets van begrijpt. Ik heb wel verwezen naar een aantal andere landen, bijvoorbeeld Nederland waar men beschikt over 1.500 miljard frank aan pensioenfondsen die niet alleen dienen voor het uitbetalen van de pensioenen maar ondertussen buitengewoon belangrijke industriële activiteiten dekken. Ik heb die idee naar voren willen brengen om de vraag te kunnen stellen of wij er op termijn niet aan kunnen denken om ook hier een dergelijke ontwikkeling tot stand te brengen. Ik heb in De Standaard gezegd dat de zaak in verband met de nieuwe pensioengerechtigden opnieuw moet worden bekeken. Ik heb vastgesteld dat een aantal landen zich op die wijze economisch sterk hebben verstevigd. De vraag is alleen of wij eveneens fondsen kunnen samenbrengen om tot kapitaalversterking over te gaan.

De heer A. Denys : Mijnheer de minister-president, als u spreekt over particuliere pensioenfondsen die zouden worden gebruikt om het risico-dragend kapitaal in Vlaanderen te stimuleren, dan zijn wij vragende partij en staan wij aan uw zijde. Wij zijn echter tegen de idee via systemen van pensioenfondsen met overheids-pensioenen aandelen te nemen in de NIM-bedrijven om ze te vervlaamsen. Wij wachten uw concrete voorstellen af. Voor het ene zijn wij vragende partij, voor het andere hebben wij schrik omdat het het misbruiken is van het Vlaams verankeringsdebat in de economie voor een sluipende geruisloze verstaatsing. Daarover zal de heer Laverge nog uitgebreid het woord nemen naar aanleiding van de bespreking van de deelbegroting economie .

Mijnheer de voorzitter, het gevolg van deze politiek is dat wij dit jaar 50 miljard frank meer uitgeven dan het bedrag aan inkomsten. Het ge-

volg daarvan is ook dat wij in 2000 600 miljard frank Vlaamse schuld zullen hebben. Hadden wij de norm natuurlijk tekort, gevolgd, dan zouden wij in 2000 bijna geen schuld hebben, maar deze regering heeft daar geen oren naar.

Vorige week was ik op een debat en de vertegenwoordigers van SP en Agalev zeiden : Wij zijn een partij voor **degenen** die in de maatschappij geld kosten. Dat is natuurlijk een fundamenteel verschil met de VLD. Wij zijn een partij voor **degenen** die het geld binnenbrengen. Dat betekent dat wij tegenover de mensen die het geld opbrengen geen beleid van afstraffing of nivellering willen, maar wel een beleid van het geven van ruimte en stimulering. Zij zorgen ervoor dat er voldoende geld is om **degenen** die het echt nodig hebben, te ondersteunen.

Als wij **degenen** die aan onze economie en bruto regionaal produkt een meerwaarde geven niet door een belastingverhoging willen straffen, dan moeten wij de schulden afbouwen en de tekorten verminderen. Als wij de echte zwakkeren, zij die het echt nodig hebben, meer willen geven dan moeten wij afstappen van het subsidiëren van structuren en organisaties.

Om echt sociaal rendement te hebben, moeten wij de notie selectiviteit durven invoeren, met minder sociale tegemoetkomingen voor **degenen** die het minder nodig hebben en meer voor **degenen** die het wel nodig hebben. Gesubsidieerde organisaties en structuren maken dat onderscheid niet. Hun visie is : hoe meer klanten, hoe meer macht. Daarvoor hebben wij alternatieven van rechtstreekse subsidiëring uitgewerkt, in de vorm van cheques of het vouchersysteem. Pas op die manier kan een selectiviteit naar inkomen worden ingevoerd.

Ik weet dat zo iets een revolutie is, dat daarmee de huidige overmacht van de intermediaire structuren wordt aangetast. Het is die revolutie die de partij van de burger tot stand wil brengen.

Mijnheer de voorzitter, ik weet dat

onze politieke tegenstrevers het fenomeen van de VLD willen herleiden tot politieke overloperij of tot een vorm van plat populisme. Zij vergissen zich. Het was een proces van lang denken, ook van aarzeling en vertwijfeling, dat ontken ik niet, dat uiteindelijk is uitgemond in een doelbewuste keuze. Hiermee bedoel ik de keuze om de huidige politiek ten gronde te veranderen. Om dat te realiseren hebben wij eerst onszelf moeten veranderen. Het liberalisme en nationalisme gingen vroeger niet goed samen. Vandaag hebben zij elkaar gevonden. Tesamen met echte democraten uit alle hoeken, zijn wij op zoek naar een echte kiezers- en burgerdemocratie, dit op basis van duidelijke afspraken over wat liberalisme en nationalisme voor ons betekenen.

Het is geen liberalisme van materialisme en egoïsme, maar wel van het individu dat door meer eigen vrijheid en meer eigen verantwoordelijkheid een maatschappij tot stand brengt, waarbij het besef van de echte waarden veel groter wordt.

Het is geen nationalisme zoals bij het Vlaams Blok, waarbij het vreemde met afkeer wordt bekeken.

Nationalisme, gekoppeld aan liberalisme, werkt verrijkend omdat de liberale principes van verdraagzaamheid, pluralisme, gewaarborgd vrij verkeer van goederen, diensten, mensen en ideeën, elke vorm van kortzichtigheid en van racisme uitsluiten. Bovendien geeft de liefde voor volk, taal en cultuur hieraan een extra dimensie die vermijdt dat de identiteit, het eigen huis, in een universeel liberalisme zou verloren gaan.

Ik herhaal dat deze samenwerking, gecombineerd met alle democratische krachten die op zoek zijn naar de echte burgerdemocratie, nieuw is voor Vlaanderen en bovendien voor de VLD een werkelijk boeiende uitdaging betekent.

Dat is trouwens de reden waarom de voorgelegde begroting ons dermate ontgoochelt. Inderdaad, ondanks alle Dominogroepen en ondanks alle

Denys

denkgroepen binnen de christen-democratie, toch betekent deze begroting voor Vlaanderen geen vernieuwing, noch een verrijking. Het is geen weerspiegeling van een nieuw project, maar van een coalitie die zich wanhopig vastklampt aan de macht.

Collega's, de voorstanders van een reële politieke vernieuwing kunnen deze begroting onmogelijk goedkeuren.

De voorzitter : De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer E. Van Rompuy (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, mevrouw de minister, collega's, namens mijn fractie dank ik de verslaggever alsook de medewerkers van deze Raad voor het uitstekend en lijevig verslag dat heel wat belangrijke elementen inhoudt, nuttig bij het voeren van het begrotingsdebat.

De Vlaamse begroting is helemaal niet te vergelijken met de begroting van de nationale overheid. Vandaar trouwens de heersende verwarring.

Van de 426 miljard frank ontvangsten behoren amper 27 miljard frank — dus minder dan 6 percent — tot de eigen fiscaliteit. Die eigen belastingen ontwikkelen zich met een zekere dynamiek. Het overgrote deel, zijnde 94 percent, ligt vast door de financieringswet. Wat er op economisch vlak ook wordt ondernomen de feitelijke belastingontvangsten blijven stijgen. Volgend jaar zullen zij immers stijgen met 26 miljard frank, hetzij 6 percent. Dat is echter niet het geval op nationaal niveau en vandaar al de discussies ter zake.

Hetzelfde doet zich voor met de renteontwikkeling. Het Vlaams budget is daarvoor vrijwel immuun, vermits de financieringswet wel een jaarlijkse inlevering oplegt, maar via een speciaal systeem, met name een aftopping van de middelen. Het gaat om een inlevering van 14,3 percent op de investeringsuitgaven en van 2 percent op de lopende uitgaven als bijdrage voor de nationale schuld.

Beide begrotingen zijn dus helemaal niet vergelijkbaar, waardoor het financieringsmechanisme erg complex wordt. Bovendien is het gespreid in de tijd : wij mogen wel belangrijke boni verwachten, maar deze komen slechts geleidelijk en progressief aan de orde. Door dit ingewikkeld financieringssysteem zullen wij in de loop van de komende jaren in een moeilijke situatie belanden wat de opmaak van de begroting betreft.

Uiteraard lijdt de doorzichtigheid onder zulk begrotingsmechanisme. Tevens is onze fractie van oordeel dat er meer klaarheid aan de dag moet worden gelegd wat de normering betreft. De begroting vertoont een feitelijk tekort van 52,4 miljard frank. Er werd echter een nieuwe begrotingstechniek gebruikt en indien men het feitelijk tekort van 52,4 miljard frank berekent via de techniek van vorig jaar dan komt men tot een tekort van 30,3 miljard frank.

Volgens de SERV-norm bedraagt het tekort 58,3 miljard frank. Volgens de Hoge Raad voor Financiën bedraagt het tekort 38,4 miljard frank en als we het natuurlijke tekort als basis nemen bedraagt het 9,5 miljard frank.

Met andere woorden : het natuurlijke tekort bedraagt 9,5 miljard frank, het feitelijke tekort met ongewijzigde begrotingstechniek bedraagt 30,3 miljard frank, het tekort bedraagt volgens de Hoge Raad 38,4 miljard frank, het feitelijke tekort bedraagt 52,4 miljard frank en het tekort volgens de SERV-norm bedraagt 58,3 miljard frank. Dat zijn vijf soorten normen. **(De heer Denys knikt bevestigend)**

U maakt een bevestigend gebaar, mijnheer Denys, maar in de commissie voor Financiën rijst wel een probleem van eenduidigheid en van interpretatie. De normen hebben allemaal hun verdienste. De SERV-norm is erg belangrijk omdat hij voor de toekomst een inzicht geeft in de verbintenissen die later aanleiding geven tot betaling. Ook in verband met alternatieve financiering krijgt men door de SERV-norm een duidelijker beeld van de toekomst. De SERV-norm is belangrijk want deze

norm rekt ons eigenlijk voor wat in de toekomst de weerslag zal zijn van bepaalde engagementen wat een interpretatie mogelijk maakt.

De Maastricht-norm is ook een belangrijk gegeven. Immers, alleen met deze norm kunnen we zien in welke mate de gemeenschappen en de gewesten zich inschakelen in de norm van 3 percent waaraan de nationale overheid moet voldoen. Het is noodzakelijk dat we het aandeel van Vlaanderen daarin kennen. Ook de Hoge Raad geeft ons daarvan een duidelijk beeld. Dit is natuurlijk een bijzonder moeilijke berekening. Ik raad iedereen aan om bladzijde 52 van het verslag te lezen. Hierin staat hoe de SERV-norm overeenkomt met de Maastricht-norm. Het is bijzonder technisch, bijzonder moeilijk te interpreteren, ook voor een begrotingsspecialist. Op den duur is dat niet meer democratisch.

De Maastricht-norm geeft ons eveneens een meerjaren-perspectief, namelijk tot 1996. Mevrouw de minister zegt terecht dat de SERV-norm ons na 1996 nog een beter inzicht zal bieden.

Beide normen hebben dus voor- en nadelen : de SERV-norm geeft ons geen inzicht in bijvoorbeeld de diensten voor afzonderlijk beheer, het MINA-fonds. We zijn eveneens afhankelijk van de interpretatie van technici, bijvoorbeeld in verband met de weerslag die de sociale huiving heeft in de komende jaren.

Dankzij het Sint-Michielsakkoord zullen wij daarenboven de volgende jaren over meer middelen kunnen beschikken, 6,5 miljard frank volgens de minister-president. Onlangs heeft de minister van Begroting ter gelegenheid van een colloquium in verband met de doelmatigheidscontrole gezegd dat dit bedrag in het jaar 2000 tot 26,3 miljard frank zal oplopen. Zij was ook van oordeel dat een soort Vlaamse meester-norm moest worden uitgedacht die de Vlaamse opbouw van de schuld zou drukken met 80 miljard frank. Op die manier zou na het jaar 2000 de rentesneeuwbal niet opnieuw in beweging komen. De middelen die voortvloeien uit het

Van Rompuy

Sint-Michielsakkoord, moeten wij volgens de minister op een oordeelkundige manier gebruiken ten behoeve van de schuldvermindering, zodat wij na het jaar 2000 niet voor verrassingen komen te staan.

Mijnheer de voorzitter, collega's, is het niet mogelijk in de Vlaamse Raad een commissie ad hoc op te richten. Hier zou onder meer kunnen worden gediscussieerd over de SERV-norm, die zeer belangrijk is als richtnorm voor de toekomst. Inderdaad, momenteel bestaan verschillende normen.

Ik meen ook dat het nodig is te overwegen waarvoor de bijkomende middelen voortvloeiend uit het Sint-Michielsakkoord in de toekomst worden aangewend. Volgens mij is het nodig tot één begrotingsnorm te komen zodat, eenmaal de Vlaamse Raad rechtstreeks verkozen, wij bij het opstellen van de begroting in onze documenten een duidelijke richtsnoer hebben en niet langer afhankelijk zijn van externe instanties, zodat wij de norm zelf kunnen definiëren en een einde stellen aan de Babelse spraakverwarring waarvan de oppositie eventueel misbruik kan maken. Nu proberen wij ons in deze materie in te werken. Ik raad u trouwens de lectuur aan van het verslag teneinde te weten hoe de SERV-norm wordt opgesteld en in hoeverre hij in overeenstemming is met de Maastricht-norm. Wij schakelen ons inderdaad in in de Maastricht-norm door de SERV-norm te respecteren. Maar op de duur is het niet meer democratisch.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer Van Rompuy, het ligt zeker niet in onze bedoeling verwarring te stichten. Wij blijven nog steeds bij de eerste norm, met name het natuurlijke tekort. Dit is voor ons de uitgangsbasis voor het netto te financieren saldo, en in de eerste jaren van de financieringswet betekende dit tekorten. Dit blijft nog steeds ons uitgangspunt.

In feite heb ik het woord gevraagd in

verband met het aanwenden van de fameuze 80 miljard frank. In vind dit bedrag bijzonder weinig, aangezien het geldt tot het jaar 2000. Het is inderdaad weinig, rekening houdend met de 150 miljard frank middelen die voortspruiten uit het Sint-Michielsakkoord. Dat betekent dus dat slechts de helft voor schuldvermindering zou worden aangewend.

Mevrouw de minister, waar komt u uit met de 80 miljard frank in het jaar 2000 ten opzichte van de middelen? Welke zal dan het percentage zijn van de schuld ten aanzien van de middelen?

De voorzitter : De minister heeft het woord.

Minister W. Demeester-De Meyer : Mijnheer Van Rompuy, ik kan onmiddellijk op uw vragen antwoorden.

Ik begrijp zeer goed dat het feit dat achtereenvolgens verschillende normen werden gehanteerd de techniciteit en de beoordeling van die normen vrij moeilijk maakt. Daarom heb ik een aantal initiatieven genomen om de beoordeling van de uiteindelijke norm waartoe we moeten komen, namelijk een verfijnde SERV-norm, op een eenvoudige wijze te laten plaatsvinden. Omwille van de kritiek die wordt geleverd, heb ik ook aan een paar personen buiten de SERV de opdracht gegeven mij een zeer eenvoudige voorstelling te maken.

De eeuwige discussie tussen een natuurlijk tekort en de SERV-norm is vrij eenvoudig te verklaren. Ik moet de heer Denys tegenspreken als hij beweert dat onze begroting niet vernieuwend is. Door de techniek die men in het verleden meer en meer ging toepassen, namelijk heel wat uitgaven buiten begroting financieren, kon men blijven werken met het natuurlijke tekort, want hierin zaten al deze buiten begroting te financieren elementen niet. De SERV-norm is dit beginnen in te calculeren. Vandaar ook het verschil tussen het natuurlijk tekort en de SERV-norm in het netto te financieren saldo. Vermits we naar meer duidelijkheid streven, willen we deze normen naar el-

kaar laten toegroeien. Om in 2000 tot een beheersbare schuldpositie te komen — dezelfde als deze die we nu hebben bepaald — is het nuttig in een commissie ad hoc of in de commissie voor de Financiën en Begroting een ontleding te doen op basis van een eenvoudige voorstelling.

Bij de bespreking van de begrotingscontrole 1992 zullen we wellicht een duidelijker inzicht hebben en zullen we de leden van de commissie en onszelf niet langer plagen met de zogenaamde ingewikkeldheid van de structuren. Uiteindelijk zijn die structuren niet zo ingewikkeld wanneer we vaststellen dat de Hoge Raad, die een totaal andere techniek hanteert, en de SERV tot dezelfde resultaten komen. Dit betekent dat ze technisch zeer goed zijn, maar dat we moeten leren ze op een eenvoudige manier voor te stellen.

Collega Van den Bossche zei in een toespraak in Gent dat de techniciteit zodanig groot is dat de democratie erdoor verloren dreigt te gaan. Dit is zeker niet wat ik wil en ik neem mij voor om tegen de begrotingscontrole een bijzonder duidelijke voorstelling klaar te hebben.

De heer E. Van Rompuy : Dank u voor deze toelichting, mevrouw de minister. Dit is een belangrijke verklaring en ik hoop dan ook dat wij in de toekomst het tekort niet alleen aan de officiële SERV-norm zullen moeten toetsen, hoewel hij als advies belangrijk is, maar dat de Vlaamse Raad een eigen norm kan ontwikkelen die de filosofie van het voorkomen van een rentesnieuwbal en het toepassen van de Maastrichtnorm als belangrijkste criterium heeft.

Onze fractie vindt het heel positief dat in deze begroting een aantal herbudgetteringingen zijn gedaan. Het betekent een enorme stap voorwaarts dat een aantal achterstallen werden weggewerkt en er geen verhoging van de belastingen wordt opgelegd. In de afgelopen zomer had de regering een verdubbeling van de onroerende voorheffing gepland, maar uiteindelijk is ze, mede op aanraden van onze fractie, op die beslissing teruggeko-

Van Rompuy

men. In de toekomst mogen de belastingen slechts in uitzonderlijke omstandigheden worden verhoogd. Een verhoging moet een ultiem wapen zijn en geen gemakkelijksoplossing.

Ik heb de studie van het VEV betreffende de regionale fiscaliteit gelezen. Het Vlaamse Gewest beschikt op dit ogenblik slechts over 27 miljard frank eigen belastingen. De sterke stijging die wordt vastgesteld, heeft natuurlijk te maken met de verdubbeling van de onroerende voorheffing in 1991, maar ook met de spectaculaire stijging van de prijzen in de vastgoedsector, die de belastbare grondslag vormen van de erfenis- en registratierechten, die samen 80 percent van de regionale belastingen opleveren.

De regering heeft misschien iets te vlug naar de roerende voorheffing gegrepen. Al zal dat in de komende jaren een bijzonder moeilijke opdracht zijn toch zal de regering een poging moeten ondernemen om een begroting op te stellen zonder de belastingen te verhogen. De Vlaamse Gemeenschap staat voor grote uitdagingen ! Wat verwacht de burger van de Vlaamse overheid ? Op welke essentiële taken zal die overheid zich moeten toelegen ?

Bij de bevolking is een proces van waardenverandering merkbaar ; dit zal leiden tot nieuwe initiatieven en een andere politieke cultuur. Er doet zich een stille revolutie voor in onze samenleving. De politicoloog Ronald Ingelhart heeft dit beschreven als de verschuiving van materialistische naar post-materialistische waarden. De meeste mensen zijn minder begaan met oorlog en armoede en hebben meer aandacht voor milieu, migranten, drugs, AIDS, straatbendes, fileproblemen enzovoort. Dat zijn de nieuwe noden in onze samenleving waaraan de overheid tegemoet moet komen en waaraan geld zal moeten worden gespendeerd.

Het is positief dat in de Vlaamse begroting de meeste aandacht gaat naar deze post-materialistische waarden. De deelbegroting Welzijn en Gezond-

heid is de sterkste groeier in de Vlaamse begroting. Voor AIDS en drugspreventie bijvoorbeeld worden nu afzonderlijke bedragen uitgetrokken. Er wordt ook rekening gehouden met de vergrijzing van de bevolking. Er wordt werk gemaakt van kinderopvang. Het welzijnswerk wordt meer en meer gehonoreerd.

Vandaag lees ik in de krant dat er onrust is bij de welzijnswerkers. Sinds 1989 zijn de lonen in die sector met 23 percent gestegen en liggen ze een kwart hoger dan in Wallonië. Ook dat mag eens worden gezegd.

Er worden nieuwe impulsen gegeven aan de thuisbegeleiding en aan het zelfstandig en begeleid wonen van volwassen gehandicapten. Meer middelen worden uitgetrokken voor de kansarmoedebestrijding. Op voorstel van de koninklijke commissaris voor migranten worden middelen uitgetrokken voor specifieke vormingsprojecten voor migrantenjongeren, voor de oprichting van interculturele vormings- en kunstcentra.

Van al die nieuwe post-materiële behoeften maakt de Vlaamse overheid werk. Nu gaat het nog om kleine bedragen ; metertijd zullen deze problemen meer aandacht kunnen krijgen. Voor het leefmilieu doet Vlaanderen veel meer dan Wallonië.

Mijnheer Denys, Vlaanderen geeft daarvoor tweemaal zo veel uit als Wallonië. Milieubeleid heeft een prijs : er worden voor 8 miljard frank milieueffingen geïnd. Het VEV spreekt van 8,2 miljard frank in 1992.

In de komende jaren zullen er nog andere prijskaartjes uitgedeeld worden. De kostprijs voor de waterzuiveringsinfrastructuur en de riolering belooft volgens recente berekeningen 300 miljard frank. Volgens minister de Batselier zullen de waterheffingen niet volstaan en zal er naar aanvullende middelen moeten worden gezocht.

Wel moeten de heffingen duidelijk en voorspelbaar zijn en niet om de haverklap worden gewijzigd. Dat kan aanleiding geven tot misverstanden bij de burger en ongerustheid bij het

bedrijfsleven waardoor het investeringsritme nadelig wordt beïnvloed.

De Vlaamse regering heeft ook een enorme uitdaging aangenomen om de bestaande wetgeving op de ruimtelijke ordening te herzien, namelijk met het Structuurplan Vlaanderen. Het beperken van de aantasting van de open ruimte is een enorme opdracht. Twintig jaar geleden was dit debat weliswaar maatschappelijk belangrijk, maar politiek niet zo enorm veel aan de orde. Er werd daar in het parlement bijzonder weinig over gediscussieerd. Minister Kelchtermans gaat met het Structuurplan Vlaanderen, de herziening van de wet op de stedenbouw en de herziening van de gewestplannen een enorme maatschappelijke uitdaging aan. Het verheugt ons dat de Vlaamse regering deze explosieve materie niet uit de weg gaat. Dat kon van vorige regeringen niet altijd gezegd worden.

Buiten die postmateriële waarden is er natuurlijk het vlees en bloed van elke dag, onze economie. Onze economie heeft het moeilijk omdat er een internationale recessie is. Er is geen ruimte voor een relance-beleid. Het heeft ook geen zin blind zwakke sectoren te ondersteunen. De Vlaamse regering zit op de goede weg. Er is een einde gemaakt aan het traditionele steunbeleid. De lineaire en quasi automatische steunverlening wordt afgebouwd. Van veertien miljard frank in 1990 wordt ze in 1993 teruggebracht tot negen miljard frank. Dat is vijf miljard frank directe steunverlening minder. Collega Denys, de Vlaamse regering heroriënteert de directe steun naar een verbetering van de infrastructuur- en van de bedrijfsterrinen en naar een kwaliteitsbeleid.

De jeugdwerkloosheid stijgt in Vlaanderen, de werkloosheid neemt toe, maar dat mag geen reden zijn om onmiddellijk de tewerkstellingsprogramma's te verhogen. De Vlaamse overheid geeft reeds twintig miljard frank uit voor 40.000 jobs in diverse tewerkstellingsprogramma's of bijna 500.000 frank per job. Dit bedrag mag niet meer toenemen. De relance moet gebeuren via een ver-

Van Rompuy

sterking van onze economie en het wegwerken van de structurele zwakheden.

Er is ook een belangrijke verschuiving in het ondersteunen van het economisch beleid. De KMO's kunnen in de toekomst rekenen op 5 miljard frank steun, de grote bedrijven slechts op 4 miljard frank. We verheugen ons over die omschakeling ten voordele van de kleine en middelgrote ondernemingen die nog altijd aan de basis liggen van werkverschaffing. In 1991 kwamen er 15.000 arbeidsplaatsen bij in de KMO's.

Voor onderzoek en ontwikkeling stijgen de bedragen met 13 percent.

Het debat over de Vlaamse verankering wordt genuanceerder gevoerd. Men is afgestapt van de sloganmatige benadering. In een interessant artikel verschenen in de Weekberichten van de Kredietbank lezen we dat Vlaamse verankering niet mag betekenen dat we bang zijn voor buitenlandse investeringen. Sinds de jaren tachtig komen de buitenlandse investeringen steeds meer neer op overnames, in de plaats van directe investeringen via de oprichting van filialen. Het zijn vooral Franse, Nederlandse en Britse bedrijven die onze bedrijven overnemen en niet zozeer de Japanners en de Amerikanen. Het zou verkeerd zijn zich hiertegen te verzetten via wettelijke of andere beperkingen. Buitenlandse bedrijven reageren vaak op een alerte wijze op de kansen die in ons land aanwezig zijn en die de eigen bedrijven soms te weinig zien. Wij moeten de buitenlandse bedrijven hierin stimuleren. Buitenlandse bedrijven zijn vaak productiever en rendabeler dan Belgische ondernemingen en bereiken een grotere omzet, zelfs als ze hiervoor niet meer middelen inzetten dan Belgische ondernemingen.

Buitenlandse investeringen via overnames vergroten de kennis, bevorderen het management en verhogen de concurrentie. Wij mogen niet vergeten dat meer dan 40 percent van de grootste bedrijven in Vlaanderen in handen zijn van buitenlanders. Ver-

vlechting van ondernemingen over de grenzen heen is een onlosmakelijk onderdeel van een economie in een gemeenschappelijke markt. Het is in dat perspectief dat de Vlaamse economie zich moet ontwikkelen.

De heer S. Platteau : Ik ben het volledig eens met het artikel verschenen in de Weekberichten van de Kredietbank en met de analyse van de heer Van Rompuy, maar die vaststellingen mogen toch geen alibi zijn om onze eigen ondernemingen voortdurend te ondermijnen — en ik denk nu meer speciaal aan wat op het nationale vlak gebeurt — zodat ze uiteindelijk minder rendabel worden dan de Franse, de Britse en de Nederlandse ondernemingen.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Platteau, de Vlaamse regering ondermijnt geenszins de competitiviteit van onze bedrijven. Met het selectief beleid dat ze de laatste maanden voert, bewijst ze het tegendeel. In het debat over de fiscale programmawet dat wij vorige week in de Kamer hebben gevoerd heb ik met cijfers in de hand aangetoond dat de effectieve belastingdruk op de ondernemingen de jongste jaren is gedaald. Nu weet ik wel dat de heer Denys voorstander is van een regionalisering van de vennootschapbelasting..

De heer A. Denys : Zeer juist.

De heer S. Platteau : De jongste jaren was de belastingdruk inderdaad gaan dalen, maar het laatste jaar zien we weer een stijging.

De heer E. Van Rompuy : De Vlaamse regering — en dat is belangrijk — mikt op een versterking van het draagvlak.

De Vlaamse regering komt ook tegemoet aan een aantal andere maatschappelijke noden. Voor de grote steden heeft ze een initiatief genomen in verband met de schuldenlast. Er wordt steeds meer gedaan voor de grote steden en mijn fractie meent dat zulks ook het geval moet zijn. Uit een studie van professor De Brabander van de Ufsia blijkt dat de overheid de laatste jaren een anti-stedelijk beleid heeft gevoerd. Ons fiscaal systeem is niet gunstig voor de steden.

Mijn fractie is van mening dat wij in de toekomst met zijn allen in Vlaanderen verantwoordelijkheid zullen moeten opnemen tegenover de grote steden.

De heer S. Platteau : Mijnheer de voorzitter, ik zou hierop even willen inhaken.

De voorzitter : Mijnheer Platteau, we gaan geen misbruik maken van het recht om te onderbreken. U zal begrijpen dat het debat onmogelijk wordt voor de spreker als er op twee minuten tijd drie keer wordt onderbroken.

De heer S. Platteau : Mijnheer de voorzitter, ik ben het volledig eens met de heer Van Rompuy dat we de steden moeten helpen. Ik ken de studie waarop hij allusie maakt. Ik vind het echter discriminerend 500 miljard frank aan één stad te geven, zoals men nu doet, en aan de andere steden niets. Bovendien betekent dit een premie schenken aan een stad die al 30 jaar op een afschuwelijke manier wordt bestuurd.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, ik wens even iets recht te zetten. Het gaat ten eerste over 500 miljoen frank inplaats van over 500 miljard frank. Ten tweede is de heer Platteau volledig in contradictie met het standpunt van zijn fractiegenoot, de heer Beysen.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Platteau, wij mogen in Vlaanderen geen wafelijzerpolitiek gaan voeren.

De heer S. Platteau : Mijnheer Van Rompuy, ik heb gezegd dat 500 miljoen frank een peulschilletje is en dat het probleem van de stad Antwerpen daarmee niet zal zijn opgelost.

De heer E. Van Rompuy : Niets doen is ook geen oplossing.

Inzake huisvesting heeft onze fractie een vraag voor de minister-president. Er bestaat een omvangrijk programma voor sociale huisvesting. Er moet echter meer klaarheid komen over de kostprijs van het urgentieprogramma. Volgens een studie van het Hoger Instituut van de Arbeid zou het urgentieprogramma van de Vlaamse

Van Rompuy

regering duurder uitvallen dan de klassieke sociale huisvestingsprogramma's. Dit komt omdat het zich richt tot de laagste inkomenscategorie en omdat de overheid met huursubsidies het rendement voor de privé-promotoren moet verzekeren. Beide elementen moeten in rekening worden gebracht. Er is echter een studie van het HIVA waarover ik duidelijkheid wens. Heel het programma heeft toch als doel snel sociale woningen te bouwen met een kostprijs die vergelijkbaar is met die van de klassieke huisvestingsmaatschappijen.

De Vlaamse begroting staat in de komende jaren voor belangrijke uitdagingen. Ik kom daarop straks nog terug. Er zijn structurele groeiers. Ik heb de cijfers van leefmilieu en welzijn genoemd. Volgens een studie moet voor de mobiliteit 25 miljard frank meer worden uitgetrokken. Hierdoor zullen er budgettaire moeilijke keuzes moeten worden gemaakt.

De helft van onze begroting gaat naar onderwijs. De Vlaamse regering heeft gezegd dat zij in het onderwijs structurele besparingen zal doen. Wij kennen het probleem van de onderwijsbegroting. Voor deze begroting worden voor de komende jaren slechts karige middelen gepland omdat de onderwijsmiddelen maar stijgen met de inflatie, gecorrigeerd met de denataliteit. Er wordt absoluut geen rekening gehouden met de reële loonkost van het onderwijspersoneel. Dit verklaart het komende structurele tekort in het onderwijs vergeleken met de middelen ingeschreven in de financieringswet.

Onze fractie wil dit debat niet uit de weg gaan. Vorige week hebben wij een persconferentie gegeven. Mevrouw Leysen en onze commissieleden van Onderwijs zullen ons zeggen hoe wij de besparingen in het onderwijs opvatten. Wij hebben voorstellen gedaan voor het hoger onderwijs buiten de universiteit. Er rijzen in dat verband vragen over de kostenefficiëntie. De HOBU-instellingen hebben vaak maar 100 tot 200 studenten. Wij zijn bijgevolg van oordeel dat

hier moet worden gefuseerd, weliswaar op basis van vrijwilligheid. De inrichtende machten moeten kunnen kiezen met wie zij fuseren. De beoogde fusiebeweging mag in de betrokken sector ook niet leiden tot een nieuw overkoepelend net. In het secundair onderwijs zijn de kosten zeer hoog. Er is één leraar voor 7,5 leerlingen. Ook hier moeten de opties en richtingen worden beperkt. De minipakketten van omkadering in de kleine scholen moeten worden terugschroefd. Ook voor het onderwijs voor volwassenen hebben wij besparingsvoorstellen uitgewerkt.

Toch zou het verkeerd zijn het onderwijs vanuit een louter financieel oogpunt te bekijken. Meer dan ooit heeft het onderwijs de taak te vormen en op te leiden. Wij zijn absoluut tegenstander van het terugbrengen van de leerplicht op 16 jaar. Op die manier zou immers een nieuw sociaal proletariaat worden gecreëerd. We worden meer en meer geconfronteerd met het probleem van de kansarmoede bij de jongeren. Onderwijs kan hierin een belangrijke remediërende rol spelen.

Tot slot heb ik nog een opmerking voor de heer Denys. Mijnheer Denys, u beweert een alternatief te kunnen bieden voor het gevoerde beleid. U hebt de ambitie om van de VLD de sterkste partij in Vlaanderen te maken en binnen twee jaar te dicteren hoe de Vlaamse samenleving er zal uitzien.

In dat geval meen ik dat u consequent moet zijn in uw verklaringen. U hebt hier daarstraks en ook in de commissie gezegd dat de VLD wil dat het natuurlijke tekort wordt gerespecteerd, dat wij niet evolueren door het volgen van de SERV-norm naar een schuld van 600 miljard frank in het jaar 2000 maar dat de schuld integendeel wordt weggewerkt. U spreekt zelfs van een overschot van 93 miljard frank door het volgen van het natuurlijke tekort. Dat betekent dat u tegen het jaar 2000 bijkomende besparingen tot stand wil brengen voor een bedrag van 700 miljard frank. U beschikt dus over zeven jaar om op een begroting van 500 miljard frank een bedrag van 100 miljard

frank per jaar te besparen. De VLD zegt hiermee dat zij de uitgaven gedurende zeven jaar met 20 percent wil reduceren. Als u consequent bent in wat u zegt, betekent deze ingreep dat u 20 percent minder wil besteden aan welzijn, leefmilieu en onderwijs. Als u dergelijke besparingen voorstaat, moet u de publieke opinie ook meedelen welk soort van onderwijs u verdedigt. U bent voorstander van het invoeren van onderwijscheques. Dit betekent dat iedereen over 200.000 frank beschikt om aan onderwijs te besteden. De ouders met een hoger inkomen zullen zich kunnen inkopen in scholen waar men meer moet betalen omdat de klasnormen er waarschijnlijk lager zullen liggen en omdat er betere onderwijskrachten zijn tewerkgesteld. In dat geval wordt elite-onderwijs gecreëerd, waar onderwijs à la carte wordt geboden voor **degenen** die meer kunnen besteden.

U bent tegen de verzuiling maar u bent tevens tegen de afschaffing van het Cultuurpact. Meer en meer blijkt duidelijk welk soort van samenleving u nastreeft. U wil een Vlaamse samenleving waar de burgers veel rechten hebben maar weinig plichten. U wil dat de burgers een soort van **contract social** sluiten met een **minimalistische** staat die zelf een pakket van wetten en diensten zal aanbieden. De volgens u volledig vrije, totaal geïnfomeerde, geëmancipeerde en welvarende burger zou aan de hand van een referendum een bepaalde wet kopen of weigeren, een overheidsdienst kiezen en betalen met een cheque die hem persoonlijk het best uitkomt, los van enige samenhang of continuïteit. Hij is ook totaal vrij om zich al dan niet naar de markt te begeven, om al dan niet via zijn stem mee gestalte te geven aan de maatschappij.

De mens wordt een verbruiker : alles is te koop met zijn stem en zijn geld. Van de staat of de tussenstructuur wordt enkel verwacht dat zij alles zonder morren uitvoert. Wanneer de politicus een moeilijke beslissing moet nemen, kan hij een referendum houden. Uiteindelijk betekent dit de abdicatie van de politiek. Wij hebben

Van Rompuy

echter nood aan politieke moed en niet aan politici die zonder meer uitvoeren wat hen door de kiezer wordt opgelegd.

Voor de CVP is de burger niet uitsluitend een consument van rechten en plichten, hij leeft niet in contractueel verband met zijn medeburgers of met de overheid. Wij zijn voorstander van een samenleving van levende mensen. Voor ons mag de democratie niet worden herleid tot een verdeelde vorm van tele-voting. De politiek teruggeven aan de burger is een goedkope slogan. Politiek is geen kwestie van ja of neen.

Het is moeilijk politiek te bedrijven. De problemen zijn ingewikkeld en er bestaan geen eenvoudige antwoorden.

We moeten de problemen soms inderdaad uitleggen. Er moet soms gediscussieerd worden. Men mag de burger niet aan zichzelf overlaten. De almachtige politicus en de individuele burger volstaan niet ; er moeten tussenstructuren bestaan.

Een consensus kan alleen maar groeien als er een maatschappelijk middenveld bestaat, waar discussie mogelijk is.

In honderden verenigingen en organisaties in de meest diverse terreinen worden meningen en opinies gevormd. Hier moet dan ook het debat plaatsgrijpen.

Als de burger geen organisaties, verenigingen of maatschappelijke verbanden meer heeft om zijn verzuchtingen te kanaliseren en zijn mening te vormen, dan is hij willoos overgeleverd aan de overheid.

De rechtstreekse democratie zal niet de greep van de burgers op de politiek versterken, maar alleen de greep van de politiek op de samenleving versterken, waarbij de burger totaal weerloos zal zijn.

In de politieke actie van de christendemocraten moet de overheid een plaats hebben. Ze moet niet alles doen. Onze privatisering betreft de gezinnen, de verenigingen, de net-

werken, de organisaties die heel wat taken van de overheid kunnen overnemen, en dit goedkoper en beter kunnen, zelfs al ontvangen ze hiervoor subsidies.

Op talrijke domeinen moet de verantwoordelijkheid opnieuw worden gelegd waar ze hoort. Dat is de subsidiariteit, de basis van onze filosofie.

Men spreekt over het welzijnsbeleid. Gezin en familie moeten opnieuw kunnen instaan voor thuiszorg. De verantwoordelijkheid moet opnieuw worden gelegd bij de ondergeschikte overheden. Vandaar een voorstel zoals de defusie in Antwerpen : men wil opnieuw dichter bij de burger zijn.

De paradox is dat als men de burger vraagt wat hij nodig heeft hij vele overheidsdiensten zal opeisen maar er echter weinig voor wil betalen : veel rechten en weinig plichten. De burgerdemocratie leidt tot meer staat, tot meer begrotingstekorten. Men vindt geen meerderheid om te saneren noch om belastingen te heffen.

Mijnheer Denys, ik raad u trouwens aan om een referendum te houden over het terugschroeven met 20 procent van de Vlaamse begroting. Vraag de welzijnswerkers, het onderwijzend personeel en allen die betrokken zijn bij deze moeilijke problemen maar eens of zij hiertoe bereid zijn. Het antwoord zal neen zijn. Het algemeen belang is iets anders dan de som van individuele belangen. Dat is precies het doel van de politiek. Dat is de verantwoordelijkheid die moet worden genomen.

In deze context nemen de christendemocraten hun verantwoordelijkheid op, ook in de Vlaamse regering. De regering werkt mee op de krachtlijnen die de christendemocraten dierbaar zijn. Het subsidiariteitsbeginsel, de zorgzame samenleving, de representatieve democratie zijn belangrijk. Niet het referendum moet uitsluitsel brengen. Politici, parlement en regering moeten hun verantwoordelijkheid op zich nemen.

De verbonden mens — niet de mens op zichzelf — moet leven in een samenlevingsverband, in een verband van mensen die pogen een maatschappij gestalte te geven.

Op basis van deze principes zal onze fractie de begroting goedkeuren en een antwoord bieden op het soort slogantaal. Ik hoop dat de bevolking zal merken in welke samenleving ze zal terechtkomen van zodra de mist is opgetrokken.

Mijnheer Denys, uw partij heeft de ambitie om de grootste partij in Vlaanderen te worden. Uw Vlaanderen is niet het Vlaanderen dat de mensen verwachten. (**Applaus bij de meerderheid**)

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer A. Denys : Mijnheer de voorzitter, ik had al vroeger het woord gevraagd voor een onderbreking .

Ik ben niet van mening dat ik slogantaal gebruik in mijn uiteenzettingen.

Als ik verklaar dat voor ons het natuurlijke tekort de norm is, dan mag men die woorden ook niet uit hun context halen.

Als men het natuurlijke tekort had ingerekend vanaf het jaar 1989 tot in het jaar 2000, dan zou men geen schuld hebben gehad. Hoe langer een beleid wordt gevoerd dat hiervan afwijkt, hoe moeilijker het wordt om het tekort te verminderen.

Ik heb nooit verklaard, zoals de heer Van Rompuy suggereert, dat de uitgaven met 20 procent moeten verminderen. Wat ik wel verklaar is dat, vanaf het ogenblik dat wij het beleid in handen krijgen, wij meer de tering naar de nering zullen zetten. Dit betekent dat wij voor een gedeelte zouden terugkeren naar de principes van het natuurlijke tekort, ermee rekening houdend dat in de voorbije vier tot zes jaar de illusie is gecreëerd van beleidsruimte met uitgaven die men niet van de ene dag op de andere kan veranderen.

Ten tweede, over de verhouding van het individu ten opzichte van organisaties wens ik hier heel duidelijk te zeggen dat voor ons de organisaties wel zin en betekenis hebben. Wij menen echter dat in ons financieringsstelsel die organisaties zich op de

Denys

eerste plaats moeten wenden tot de consument, tot de gebruiker, tot de burger zelf. Niet zoals vandaag via politieke lobbying, want dat is een systeem waarbij de organisaties worden gesubsidieerd door de politieke overheid. Zo een systeem leidt tot lobbying, tot lokettenpolitiek. Via ons systeem van consumentensubsidies zullen de organisaties worden verplicht om zich te wenden tot de burger zelf. Gelieve van ons project geen karikatuur te maken.

De voorzitter : Minister Demeester-De Meyer heeft het woord.

Minister W. Demeester-De Meyer : Ik zou toch nog even willen reageren op het natuurlijke tekort. De speech van de heer Denys — afgezien van dat aspect — had trouwens niet de gebruikelijke kenmerken van de klassieke, demagogische speech.

De mythe van het natuurlijke tekort zou u nu toch eindelijk eens moeten doorbreken. Ten eerste, het was een onrechtvaardige norm omdat hij inderdaad alleen sprak over datgene wat zichtbaar is in een begroting, het faciale tekort. Ik heb al dikwijls herhaald dat men alle debudgetteringen eruit haalt en iedereen, ook u mijnheer Denys, weet dit.

Ten tweede, het was een onrechtvaardige norm omdat hij te streng was voor de huidige generatie en eigenlijk daardoor een hypotheek legde op de toekomstige generatie. Wij willen dat na het jaar 2000, op het ogenblik dat er inderdaad een reële groei is en rekening houdend met het Bruto Nationaal Produkt, de frank die we vandaag toekennen ook dan nog dezelfde waarde zal hebben. We mogen op geen enkele manier een last leggen op de toekomst, ook niet door aan de huidige generatie meer middelen te verschaffen dan aan de toekomstige generatie. Als u blijft zeggen dat het natuurlijke tekort de juiste norm is, dan moet u het binnen enkele jaren eens gaan doen met dat natuurlijke tekort. Nogmaals, rekening houdend met alles wat men reeds heeft gedebudgetteerd. Door het feit dat we nu her-

budgetteren, krijgt u een reëel zicht op de begroting. Ik zou dan ook echt willen dat u de mythe van het natuurlijke tekort nu eens eindelijk weglaat.

De voorzitter : Mijnheer Platteau, heeft de heer Denys niet goed het standpunt van de VLD-fractie verwoord ?

De heer S. Platteau : Mijnheer de voorzitter, ik accepteer uw opmerking. Ik heb trouwens eerbied voor uw gezag maar ik zou toch twee zaken willen laten opmerken.

Ten eerste, de uiteenzetting van de heer Van Rompuy was heel interessant. Hij heeft onder meer een voorstel gedaan om een werkgroep ad hoc op te richten om de normen te kunnen vastleggen. Ik ga trouwens in op wat mevrouw de minister heeft gezegd. Zij zou namelijk die mythe van het natuurlijke tekort willen doorprikken. Voor mij is het echter geen mythe. Het natuurlijke tekort, zoals de heer Denys het heeft verwoord, is een heel normale zaak. Ik zou heel enthousiast inhaken op de oprichting van zo'n werkgroep zodat dat wij daar eens ernstig kunnen over praten.

Ten tweede, mijnheer Van Rompuy pronkt met het feit dat er geen debudgettering meer zouden zitten in deze begroting. Het is een feit dat er heel wat herbudgettering in zitten en daarvoor feliciteer ik u. Maar dat is eigenlijk toch maar een normale zaak. Wij hebben die debudgettering lang genoeg aangeklaagd. Dat het nu in orde komt, is een normale zaak en men moet daar dan ook niet mee pronken. Trouwens, het Fonds voor het urgentieprogramma voor de sociale huisvesting blijft een debudgettering, het MINA-fonds, de satellieten zoals Aquafin enzovoort, blijven debudgettering. De orthodoxie is nog helemaal niet bereikt.

Ten derde heeft de heer Van Rompuy, in zijn overigens zeer interessante uiteenzetting, gezegd dat de regering van plan was de onroerende voorheffing te verdubbelen en dat zij dat niet heeft gedaan. Hij pocht daarmee. Ik vind dat hij dat niet moet doen want dat is de politiek van ho-

ger-lager. Men begint met te zeggen dat men de onroerende voorheffing gaat verdubbelen. Bovendien zegt men dat tijdens de vakantieperiode wanneer hier niemand meer is. In oktober zegt men dan dat er geen verdubbeling komt van de onroerende voorheffing. Ik vind dat een heel speciale politiek.

De voorzitter : De heer Dewinter heeft het woord.

De heer F. Dewinter (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, ik heb met aandacht naar de toespraak van collega Van Rompuy geluisterd en ik ben blij vast te stellen dat hij, in het tweede en laatste deel van zijn uiteenzetting, de moeite doet om af te stappen van het gegoochel met cijfers — immers, iedereen vindt wel eens een cijfer, waarmee hij of zij het eens is, om zijn eigen gelijk te bewijzen — om te komen tot de essentie van wat een begrotingsdebat zou moeten zijn namelijk een durven tegenover elkaar stellen van een aantal fundamentele politieke ideologische verschillen die de verscheidene fracties kenmerken en die in die begroting, die uiteraard een cijfermatig gegeven is, moeten terug te vinden zijn.

Het is op basis van die regel dat ik mijn uiteenzetting hier zal houden. Ik denk dat het bij de aanvang van de begrotingsbespreking nuttig en noodzakelijk is om, één jaar na 24 november 1991, eens na te gaan in hoever de Vlaamse regering er nu in geslaagd is om die fameuze kloof met de burger te dichten.

Ik denk inderdaad dat er in één jaar tijd ontzettend veel is gebeurd. Er is veel gebeurd om de kloof met de burger groter te maken, groter dan ooit tevoren het geval is geweest. De regering heeft zich uitgeput in het stellen van allerlei beleidsdaden en het afleggen van intentieverklaringen die de kiezer een steeds grotere afkeer heeft doen krijgen, niet zozeer van de politiek maar van de politici en van een bepaalde politieke klasse. Ik denk dat de burgers, sinds 24 november 1991, nooit zoveel over politiek hebben gesproken als nu. Ik denk dat bij de burger een politiek bewustzijn

Dewinter

werd losgeweekt dat er in verleden niet en nooit is geweest. Men moet ons dus niet meer komen zeggen dat er een kloof is tussen de politiek en de burger. Er is een kloof tussen politici, tussen een kleine klasse van beroeps politici in dit land en de burger. Er is een kloof tussen het establishment en de burger. Er is een kloof tussen de regering en de burger. Er is zelfs een kloof tussen het nationale parlement, de Vlaamse Raad, de Senaat en de burger. Er is echter geen kloof tussen de politiek en de burger want er wordt sinds 24 november bij de burger meer dan ooit tevoren over politiek gepraat.

Het feit dat er meer dan ooit over politiek wordt gepraat zorgt er ook voor dat u op een duidelijker manier, op een misschien meer angstvallige manier dan ooit tevoren, door die burger in het oog wordt gehouden en dat wellicht tot grote bekommernis van de politici zelf. Het is een feit, ik zei het reeds, dat u erin geslaagd bent om die burger nog meer dan vroeger van het politieke gebeuren te vervreemden, van wat hier in feite moet gebeuren en gebeurt. Sta mij toe u een paar voorbeelden te geven.

Mijnheer de voorzitter van de regering, ik spreek u nog niet aan met minister-president want ik vind dat u dat eerst moet verdienen, u hebt zelf de toon gezet door in volle zomerperiode triomfantelijk bekend te maken dat u voor een slordig bedrag van 118 miljoen frank, ongetwijfeld een peulschil in uw ogen op een totaal bedrag van 400 miljard frank waarover we deze week zullen spreken, het hotel Errera zou aankopen om er uw residentie te vestigen. Op het ogenblik dat de Vlaamse regering en de nationale regering, die voor de burger één pot nat zijn, vragen om ernstig te besparen en opnieuw al dan niet noodzakelijk in het vlees van de burger te snijden was het ongetwijfeld verkeerd om dit zo triomfantelijk naar buiten te brengen. Ik weet wat u mij gaat zeggen..

Minister-president L. Van den Brande : Ik vind dat de kern van dit begrotingsdebat elders ligt. U bent na-

tuurlijk slechts selectief aanwezig in het parlement omdat u kennelijk andere activiteiten moet opzetten. Dat is uw persoonlijke vrijheid maar uw politieke onverantwoordelijkheid. Ik heb reeds herhaaldelijk gezegd dat die 118 miljoen frank niet in rekening moeten worden gebracht omdat het huis in kwestie tot de Vlaamse Gemeenschap behoort. Dit huis heeft bovendien niets te maken met een persoonlijke residentie. Het is het huis van en voor alle Vlamingen hier en in de hele wereld. Ik zal hier niet meer op terugkomen, en ik heb omtrent deze aangelegenheid bovendien ter zake reeds één van uw fractieleden omstandig ingelicht, maar als dat de essentie is van uw betoog is uw verschijning op de Bühne wel het top punt van arrogantie. U was zelfs in de commissie niet aanwezig toen de begroting werd besproken.

De heer F. Dewinter : De heer Verreycken is lid van de commissie en was op alle vergaderingen aanwezig.

Minister-president L. Van den Brande : Dit getuigt van ongelofelijke onverantwoordelijkheid. Dit zijn poujadistische trekken die u altijd al hebt vertoond. Vijfennegentig percent van de mensen hier komen op voor een democratisch Vlaanderen. Ik zal u niet meer onderbreken, maar ik dacht dat het goed was om even de lijnen uit te zetten. U kan nog veel uit uw nek kletsen, maar dat zal geen indruk maken op de democratische publieke opinie in Vlaanderen.

De heer F. Dewinter : Mijnheer de voorzitter van de Vlaamse regering, het is overduidelijk dat u ieder contact met de burger totaal kwijt bent. Anders zou u weten dat dit soort daden u door de burger niet ten goede worden geduid, integendeel zelfs. Men neemt u juist dit soort zaken kwalijk. Door hier een wat efficiënter beleid te voeren met meer aandacht voor dit soort zogenaamde details, een bagatel van 118 miljoen frank voor een huis dat toch reeds tot de Vlaamse Gemeenschap behoort, zou u misschien het contact kunnen herstellen. Naar de burger toe wekte dit voorval, zeker op dat moment, een geheel verkeerde indruk. U zal voor uzelf toch moeten toegeven dat ik ge-

lijk heb. (**Onderbreking door de heer Van Rompuy**)

Dat komt nog aan bod.

De heer E. Van Rompuy : Als u een nieuwe wagen koopt als volksvertegenwoordiger is dat natuurlijk ook een grote schande. Noemt u dat Vlaanderen ?

De heer F. Dewinter : Ik zal hier straks op terugkomen. Als men mij toestaat, kan ik misschien nog enkele andere voorbeelden noemen die meer tot de verbeelding van de voorzitter van de Vlaamse regering en de fractieleider van de CVP zullen spreken. U hebt net beslist dat de Vlaamse regering de burgers zal informeren door jaarlijks een bedrag van 250 miljoen frank, ongetwijfeld weer een peulschil, te besteden aan projecten in de Vlaamse dag- en weekbladen.

Steun aan de Vlaamse pers wordt door de Vlaamse regering blijkbaar zeer ruim geïnterpreteerd. In feite komt het erop neer dat de Vlaamse regering jaarlijks honderdveertig miljoen frank besteedt aan advertenties in Vlaamse kranten en weekbladen. Laten wij eerlijk zijn : onder de noemer informatie wordt in feite propaganda verstaan. In de beste Goebbelaanse traditie klopt u geld uit de zakken van de burger om deze regeringspropaganda te bekostigen. Het getuigt van weinig democratische ingesteldheid bij de meerderheidspartijen om op deze manier de eigen achterban, de eigen partij, de eigen meerderheid een extra forum te bezorgen. Dit forum wordt de oppositie onthouden. Wij zouden het echter niet wensen, wij willen immers niet op kosten van de burger via advertenties het beleid van de oppositie ophemelen. Dit is een typisch voorbeeld uit een lange rij waaruit blijkt dat men het fameuze signaal van 24 november niet heeft begrepen. U moet de burger niet op zijn kosten informeren, u moet dit niet doen met belastinggelden, u mag die niet misbruiken voor het voeren van propaganda. Immers, daar komt alles uiteindelijk op neer. Het aanwenden van de belastinggelden van de kiezer voor dit doel mag niet ; dat mag niet worden betiteld als steun aan de Vlaamse pers. Niemand vraagt hier-

Dewinter

om, u probeert langs deze weg uw gelijk te verkondigen en uw propaganda te voeren. Dat kan niet, dat neemt men niet in onze Vlaamse samenleving.

Wij stellen ook vast dat men probeert langs deze weg een socialistische en dus failliete, of is het failliete en dus socialistische, krant tot voornaamste begunstigde van deze steun te maken. Ik heb het over De Morgen. Wij vinden dit een spijtige zaak. Onder het mom van vals pluralisme probeert men nu uiteindelijk één krant kunstmatig in leven te houden en doet men dus andere dagbladen oneerlijke concurrentie aan.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Dewinter !

De heer F. Dewinter : U zou mij niet meer onderbreken, mijnheer de voorzitter van de Vlaamse Executieve !

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Dewinter, u verkondigt dermate idiotieën dat ik gewoon niet anders kan.

De heer F. Dewinter : Ik verkondig enkel wat ik in de media heb gelezen. Helaas beschik ik niet over enige andere bron van informatie. U hebt de Vlaamse Raad over deze zaak zelfs nog niet geïnformeerd.

Minister-president L. Van den Brande : Mijnheer Dewinter, ik heb er geen moeite mee dat wij op basis van dezelfde informatie tot andere besluiten komen. Dat hoort zo in een politieke democratie.

U zegt hier echter dat die tweehonderdvijftig miljoen frank zouden dienen om één bepaalde krant te bevoordelen.

De heer F. Dewinter : Dat heb ik niet gezegd ! Ik sprak over honderdveertig miljoen frank per jaar.

Minister-president L. Van den Brande : Eens te meer zouden er volgens u een aantal mechanismen in gang worden gezet. Ik zal hierop later nog terugkomen. Uw bewering steunt echter op niets. U slingert uw fanta-

sierij ke overwegingen hier zomaar het halfrond in.

De heer F. Dewinter : U kunt toch niet ontkennen dat er van het jaarlijkse bedrag van tweehonderdvijftig miljoen frank zo'n honderdveertig miljoen frank zal worden besteed aan het genoemde doel.

Minister-president L. Van den Brande : Waaraan zal dat worden besteed ? Aan thematische voorlichting van de bevolking, totaal ontkoppeld van duiding over de beslissingen van de Vlaamse regering. (*Protest bij het VB*)

De heer F. Dewinter : Wie zal waken over de objectiviteit van deze informatie ? De Vlaamse regering, uzelf dus. U moet toch toegeven dat dit inderdaad weinig ernstig lijkt. Ik zal nog een derde voorbeeld geven.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Dewinter, u zegt dat de Vlaamse Raad niet werd ingelicht over de tweehonderdvijftig miljoen frank. Lees dan alstublieft het verslag van de commissie voor de Media over de perssteun. U zal dan twee bladzijden aantreffen waarin minister Weckx deze kwestie uitvoerig toelicht en waarop een bespreking is gevolgd. Als fractieleider dient u ook dergelijke verslagen te lezen. Hebt u dat verslag gelezen ?

De heer F. Dewinter : Ik hoef deze commissie niet bij te wonen. Onze vertegenwoordiger in de commissie voor de Media is mevrouw Dillen en zij zal dit thema te gepasten tijde behandelen tijdens de begrotingsbesprekingen.

De heer E. Van Rompuy : Er werd wél over gesproken in de Vlaamse Raad.

De heer F. Dewinter : Mijnheer Van Rompuy, ik wil u slechts een aantal voorbeelden geven. Gezien uw heftige reactie voelt u zich blijkbaar aangesproken. Ik noem bijvoorbeeld het hotel Errera, de steun aan de pers — honderdveertig miljoen frank voor regeringspropaganda dus — en ik zal u nog een derde voorbeeld geven.

Ik noem een derde voorbeeld, waar-

op de meerderheid wellicht even heftig zal reageren. Zo oordeelt minister Kelchtermans nu plotseling dat Antwerpen dringend moet worden gedefusioneerend en dat de gemeenteraadsverkiezingen — dat zal dan ook zijn om de kloof met de burger te dichten worden — desnoods een jaar moeten worden uitgesteld ! Laten wij eerlijk zijn : wij weten allemaal zeer goed waarover het gaat en waarom een Limburger als een stop in het gat van een zinkend schip moet dienen terwijl men zelf niets durft te doen. Als Antwerps politicus is het mij bijzonder duidelijk : men wenst de gemeenteraadsverkiezingen te verdagen om een quasi-zekere overwinning van het Vlaams Blok te vermijden. Dat is de reden waarom u, leden van de meerderheid, zo plots met uw defusieplannen voor de pinnen komt en waarom de verkiezingen in een opwelling van democratische bezorgdheid een jaar moeten worden uitgesteld !

Dit voorbeeld toont nogmaals aan, net zoals vele andere, dat u de kloof met de burger niet dicht, maar deze alleen maar dieper maakt. U geeft in feite de burger op een zilveren schaalje de bevestiging van wat hij al lang wist, namelijk dat de meerderheid, de traditionele partijen in dit land, er alles voor zullen doen om hun positie te handhaven en hun eigen belangen en deze van hun achterban en hun zuil voor de toekomst te garanderen, tot en met de verdaging van verkiezingen, tot en met het voeren van propagandacampagnes op kosten van de burger en de belastingbetaler, tot en met het potverteren waarvan hij de jongste jaren getuige is geweest !

Een vierde voorbeeld dat mijn stelling staft en dat ik toch wel bijzonder grof vind, is de uitspraak van de ondervoorzitter van de CVP, de heer Mark Van Peel, die meent dat het Cultuurpact moet worden afgeschaft. Wij weten allemaal waarom dat moet gebeuren ! Omdat de CVP in de toekomst nog een grotere koek of een groter deel van de koek wenst, aangezien zij meent dat — gelet op het feit dat zij ingevolge de huidige cultuurpactwetgeving niet voldoende subsidies en middelen binnenrijft —

Dewinter

de omvang van de hele zuil, zijn verenigingen en zijn activiteiten maar in aanmerking moeten worden genomen. De zorg om de democratie, om de kloof met de burger te dichten, is toch wel bijzonder ver af wanneer ik lees dat de ondervoorzitter van de CVP zonder blikken of blozen verklaart dat een dergelijke maatregel misschien het monddood maken van het Vlaams Blok vergemakkelijkt en het zelfs kan uitschakelen. Met een andere cultuurpactwetgeving kan men er immers voor zorgen dat het Vlaams Blok niet langer meer aan de pot kan en dat het zich niet meer kan beroepen op het Cultuurpact om bijvoorbeeld zalen, faciliteiten te krijgen, waarop men zich in een democratie normaal wèl kan beroepen.

De zopas aangehaalde vier voorbeelden illustreren perfect dat u de kloof met de burger niet gedicht hebt, maar dat u die dag in dag uit nog verdiept, waardoor de burger op korte termijn een nog groter *dégoût* van de politiek krijgt dan vóór 24 november vorig jaar !

Ik zou nu ook nog enkele beschouwingen willen wijden aan de begroting zelf.

De heer E. Van Rompuy : Aha, nu komt het !

De heer F. Dewinter : Inderdaad, mijnheer Van Rompuy, ik weet dat u graag over cijfers praat. Welnu, ik beken grif dat ik, in tegenstelling tot u die dit openlijk heeft verkondigd, geen begrotingsspecialist ben. Nochtans ben ik dan wel in goed gezelschap. Moet ik u er nog aan herinneren dat u zelf in een interview in De Standaard hebt toegegeven er als begrotingsspecialist niets meer van te begrijpen ? Wij hebben nu eenmaal de SERV-norm, de norm opgelegd door de Hoge Raad voor de Financien en door allerlei andere instanties waarbij de SERV-norm dan nog eens 20 miljard frank hoger ligt dan het volgens de Hoge Raad toegestane tekort. Welnu, mijnheer Van Rompuy, uzelf hebt gezucht niet meer te weten hoe eraan te beginnen. En dan vraagt u van ons, oppositiepartij die niet

over specialisten beschikt, dat wij na lezing van de begroting het allemaal begrijpen !

U begrijpt het als begrotingsspecialist zelf niet meer, u verklaart het zelfs in de pers. Wij zouden het wel moeten begrijpen.

Wij begrijpen het echter ook niet meer. Wij weten alleen dat de schuldenlast groter wordt en dat, volgens een VEV rapport, de Vlaamse belastingdruk sinds 1989 tot nu met 36 procent is gestegen. Bovendien merken wij alleen op dat het begrotingstekort steeds groter wordt en wij zijn inderdaad, samen met de Minister-president van de Vlaamse regering, van oordeel dat het geen slechte zaak is geweest dat u met die extra middelen, die 10 miljard frank, die u na het goedkeuren van het **Sint-Michielsakkoord** zal krijgen, zult proberen een deel van de begrotingsschuld af te korten.

Dit heeft blijkbaar, zelfs binnen de meerderheid, tot allerlei problemen geleid, want de CVP was het niet eens met de SP. De SP dacht dat het aan tewerkstellingsprojecten diende te worden besteed, terwijl de CVP volgens mij terecht vond dat het zou moeten worden besteed aan het afkorten van de schuld.

Kortom, wij stellen vast dat wij wat deze begroting betreft te maken krijgen met een dirigistische **vakbonds**-begroting die uiteindelijk een doorslag is van wat er op nationaal vlak gebeurt. Ik denk niet dat er daar dit jaar ingrijpende veranderingen zijn gebeurd, integendeel.

Het Vlaams Blok is van oordeel dat zolang Vlaanderen geen volledig onafhankelijke staat is, wij nooit in staat zullen zijn over onze eigen financiële middelen te beschikken, waarop de Vlamingen en de Vlaamse Gemeenschap nochtans recht hebben. Tot dan zal het Vlaams Blok zich uiteraard blijven verzetten tegen de nationale, centrale en Vlaamse politiek die zich in het parlement afspeelt.

De Vlaamse regering en de Vlaamse Raad zijn een beetje de regering en het parlement van de gemiste kans. Tijdens het afgelopen jaar, dat noch-

tans cruciaal en zeer belangrijk was voor dit parlement, hebben de Vlaamse regering en de Vlaamse Raad niet een keer hun tanden durven tonen. De Vlaamse Raad is een parlement van ja-knikkers, **partijslaven**, poesjenellen en marionetten die blindelings op de stemknopjes drukken en luisteren naar wat Jean-Luc Dehaene te vertellen heeft.

Mijnheer van Rompuy, dat zal niet veranderen na de ontdubbeling van het dubbelmandaat, daarvan ben ik overtuigd.

De Vlaamse Raad handelt niet, ze ondergaat, ze bijt niet van zich af, zij zwijgt, ze dwingt niets af, maar kijkt lijdzaam toe.

Mevrouw de minister, u zal allicht zeggen dat ik overdrijf. Dat is helemaal niet zo. Ik zal het immers met enkele concrete voorbeelden bewijzen.

Wat de rechtstreekse verkiezing van de Vlaamse Raad betreft, heeft deze Raad nooit verder durven gaan dan het formuleren van de principiële eis dat de rechtstreekse verkiezing zo vlug mogelijk moest plaatsvinden. Voor het overige hebben wij ons iedere keer geschikt naar datgene wat in het federale parlement werd beslist. Wij hebben de rechtstreekse verkiezing van de Vlaamse Raad als pasmunt laten gebruiken in een eerloze onderhandeling die uitmondde in een al even eerloos pact, het **Sint-Michielsakkoord** genaamd.

Nooit hebben wij op tafel durven kloppen, nooit hebben wij ons recht durven opeisen zonder op voorhand mede te delen dat wij bereid waren een prijs te betalen voor datgene wat ons rechtmatig toekomt.

Wij hadden niet moeten onderhandelen met de Franstaligen over de rechtstreekse verkiezing van de Vlaamse Raad.

Mevrouw de minister, voor één keer hadden wij **Tijl** moeten zijn in plaats van Lamme Goedzak en zelf de rechtstreekse verkiezing van het Vlaams parlement moeten uitschrijven en daarbij alle Belgische wetten aan onze laars lappen.

Dewinter

Alle dure eden ten spijt, werden er van het fameuze **tienpuntenprogramma** van de Vlaamse Raad slechts vier punten gerealiseerd. Dit is een enorme vernedering.

Opnieuw hebben wij het Belgische belang laten primeren op het Vlaamse belang en ons met een kluitje in het riet laten sturen. Wat erger is, wij hebben onze laatste troef uit handen gegeven. Voor één keer dat de Walen vragende partij waren, zijn wij er niet in geslaagd een aantal fundamentele Vlaamse eisen te doen aanvaarden.

Over de splitsing van de sociale zekerheid werd niet eens gesproken. Het afschaffen van de faciliteiten was niet eens beluisterbaar voor onze gesprekspartners aan de overkant van de taalgrens. Waarom hebben het Vlaams parlement en de Vlaamse regering toen niet gezegd : tot hier en niet verder. Om de reden dat de meerderheidsfracties in dit parlement het belang van hun eigen partij laten primeren op het Vlaamse belang en omdat CVP en SP, met in hun kielzog de slippedragers van Volksunie en Agalev, die hopen dat zij er de volgende keer bij zullen zijn, **Dehaene** uit het moeras willen redden en kost wat kost wetgevende verkiezingen willen vermijden.

Dit parlement heeft niets te vertellen. Het is een illusie te denken dat de rechtstreekse verkiezing hieraan iets zal veranderen. (**Onderbreking door mevrouw De Meester**) Mevrouw, ik pleit voor een onafhankelijk Vlaanderen met een eigen parlement, een eigen regering en een volledige soevereiniteit. Zolang de mentaliteit van de politiek in Vlaanderen niet verandert, zolang CVP en SP dit land nationaal, federaal en ook op Vlaams vlak zullen blijven besturen zal er, ik herhaal het, niets gebeuren. In de praktijk zal er weinig veranderen zolang er inhoudelijk politiek niets verandert. Het zal niet zijn omdat hier een andere poesjenel komt zitten die niet Wivina Demeester, Van Rompuy of hoe ook noemt, dat de macht van de CVP zal verminderen en dat hij bij de stemming niet

op hetzelfde knopje zal moeten drukken als jullie. Het is een illusie dat te veronderstellen, het is iets wat u telkens weer de bevolking tracht wijs te maken maar waar wij niet langer intrappen.

De heer E. Van Rompuy : Mijnheer Dewinter, u zegt dat wij niets te zeggen hebben. De Vlamingen kunnen nochtans zelf over 475 miljard frank beslissen. Het zijn toch niet de Walen die ons moeten zeggen hoe wij ons onderwijs moeten beheren, hoe wij onze welvaart moeten organiseren of welke leefmilieupolitiek wij moeten voeren.

De heer F. Dewinter : Dit is een peulschil in verhouding tot datgene waarop de Vlamingen recht hebben als ze onafhankelijk zullen zijn. (**Samenspraak tussen de heren Dewinter, Van Rompuy en minister Demeester-De Meyer**)

U slaagt er nu al niet in een begroting in evenwicht aan te bieden. Deze coalitie is er niet toe in staat. We moeten streven naar een onafhankelijk Vlaanderen. Dan pas zullen wij over al de middelen kunnen beschikken waar wij recht op hebben.

Minister W. Demeester-De Meyer : Zonder de Vlaamse Raad is er geen democratie, maar wel een paar dictators.

De heer F. Dewinter : Ik wil de gemeenteraadsverkiezingen in Antwerpen niet uitstellen, wat de CVP wel wil doen. (**Applaus bij het Vlaams Blok**) Ik wil de democratie niet opzij schuiven omdat het mijn partij niet uitkomt. U wel ! (**Samenspraak tussen de heren Dewinter en Van Rompuy**)

Wij willen tot het fundament van dit debat komen. (**Onderbrekingen door de heer Van Rompuy**)

Mijnheer Van Rompuy, er zullen in het debat dertien leden van onze fractie het woord nemen over alle deelonderwerpen van de begroting. Zij zullen die onderwerpen op een systematische manier benaderen. Ik meende dat het de bedoeling was met de uiteenzettingen van de fractieleiders een algemeen beeld te geven van

het beleid zoals wij dat in Vlaanderen gevoerd wensen te zien. Ik teken de hoofdlijnen uit waarbij wij pleiten voor de onafhankelijkheid van Vlaanderen. (**Twistgesprekken tussen het VB en de heer Van Rompuy**)

Ik ben ervan overtuigd dat, zolang het parlement wordt bevolkt door Boer Ganzendoncken en Lamme Goedzakken (**Onderbreking door de heer Van Rompuy**), ik kan ook zeggen door Van Rompuys en Wivina Demeesters, de rechtstreekse verkiezing van het Vlaamse parlement een maat voor niets is. Ik weet dat het gebrek aan slagkracht en zelfvertrouwen van de Vlaamse Raad en de Vlaamse regering omgekeerd evenredig zijn met de praalzucht van beide instellingen. Het gebrek aan politieke macht, mevrouw Demeester, waar wijzelf verantwoordelijk voor zijn wil men compenseren met allerlei uiterlijk vertoon. De Raad deelt prijzen en oorkondes uit dat het een lieve lust is. Wij bouwen een prestigieus parlement dat de heer Nothomb jaloers zal maken. De Vlaamse eerste minister laat zich minister-president noemen en poot een fameuze residentie neer van tientallen miljoenen frank. Uiteindelijk zal dit de politieke macht in Vlaanderen binnen België niet doen toenemen. Integendeel, wij denken dat praalzucht en uiterlijk vertoon het belangrijkste zijn, maar uiteindelijk zijn deze elementen omgekeerd evenredig met de politieke macht die wij momenteel vertegenwoordigen. Dat is het wat wij hier vandaag willen zeggen. Dat is ook wat wij omtrent de begroting willen zeggen. Wij zijn van oordeel dat wij dezelfde fouten maken als de nationale regering want de Vlaamse regering is een doorslag, een goedkope copie van die nationale regering. Zij schuift dezelfde prioriteiten naar voren en maakt eenzelfde schuldenlast met alle gevolgen van dien.

Wij kunnen dat niet nemen.

Ten tweede, wij moeten de moed hebben verder te kijken dan onze neus lang is. Het Vlaamse parlement moet durven opkomen voor Vlaamse onafhankelijkheid, voor separatisme zo u dat wil.

Dewinter

Ten derde, wij zijn ervan overtuigd dat de rechtstreekse verkiezing van het Vlaamse parlement uiteindelijk weinig effect hebben als in de toekomst de doorslagen van dezelfde figuren opnieuw aan bod zullen komen en het Vlaamse parlement zullen bevolken, als zij opnieuw de slippedragers zullen zijn van diezelfde politieke partijen die hun onkunde en onmacht in het verleden hebben bewezen. In dat geval zal er niets gebeurd zijn.

Die redenen zijn voor ons fundamenteel omdat wij op basis ervan deze begroting niet zullen goedkeuren. **(Applaus bij het VB)**

De voorzitter : De heer Hancké heeft het woord.

De heer L. Hancké (op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, sedert onze laatste begrotingsbespreking op 9 juni 1992, precies zes maanden geleden, zijn enkele nieuwe elementen op de voorgrond getreden, die het debat vandaag in een fundamenteel ander daglicht plaatsen. Ten eerste, er was de gevraagde toelichting over de SERV-norm die nu, nog meer dan in juni, door de regering tot richtsnoer voor de begrotingsopmaak werd genomen. Ten tweede, er zijn ook de verslechterde economische indicatoren, zoals een daling van de verwachte economische groei en het behoud van een hoge rentestand. Ten derde, er is ook het Sint-Michielsakkoord van 28 september, waardoor de staatshervorming zeer reële kansen op verwezenlijking krijgt en in de overgangperiode de middelen van de gemeenschappen aanzienlijk worden verhoogd.

De SERV-norm is een eerste element dat ik wil behandelen. De SP was sinds 1990 voorstander van deze begrotingsnorm, omdat hij rationeel, objectief, en vooral neutraal is en in staat voor een beheersbare begroting en schuldopbouw. De SERV-norm berekent de reële groei van de beleidskredieten en het netto te financieren saldo derwijze, dat de schuld tot maximaal 90 percent van de ont-

vangsten groeit en op dat niveau wordt behouden. Het voordeel daarvan is een gegarandeerde beleidsruimte, die door de politieke meerderheid in de Vlaamse Raad kan worden ingevuld. In die zin is de norm neutraal, omdat de naleving ervan iedere politieke meerderheid in de Vlaamse Raad, welke zij ook is, de zekerheid biedt dat haar marge niet wordt belast door een overdadige schuldopbouw van de vorige regering.

De VLD heeft zich tegen dat toelaatbaar tekort van de SERV-norm gekeerd en wil in de plaats daarvan het natuurlijke tekort, zoals in de financieringswet van januari 1989 berekend. Dat natuurlijke tekort zou vanaf volgend jaar omslaan in een overschot en tegen het einde van de overgangperiode, het jaar 2000, niet alleen leiden tot een schuldloze situatie, maar zelfs tot een overschot van ruim 90 miljard frank. Men moet zich er echter wel rekenschap van geven dat dat natuurlijk tekort het resultaat was van wat ik tentatief denken heb genoemd, omdat er in 1989 is nagegaan hoe de overgedragen middelen, beantwoordend aan een pakket bevoegdheden, slechts met de indexering verhoogd, bij ongewijzigd beleid zouden evolueren. Men neemt een aantal bevoegdheden over met de daaraan verbonden middelen, die dan in die periode worden geïndexeerd en bij gelijkblijvende uitgaven en middelen wordt het resultaat voor de begroting bepaald. Dat is in 1989 gebeurd. Deze werkwijze werd gevolgd bij de financieringswet vóór het berekenen van de eventuele overschotten van het natuurlijke tekort, dat op zeker ogenblik een natuurlijk overschot zal worden. **(Onderbreking door de heer Denys)** Ik probeer aan te tonen dat dit een oefening was, veeleer dan een verbintenis die ten aanzien van de Vlaamse of de andere Gemeenschap werd genomen.

Helaas voor de VLD, een beleid kan niet ongewijzigd blijven, want het hoofd moet geboden worden aan vele nieuwe uitdagingen. Een aantal ervan heeft de VLD zelf erkend. In juli 1992 sprak u over milieu, onderwijs en bejaardenzorg. Vandaag spreekt

u over milieu, bejaardenzorg en migrantenbeleid. Het onderwijs als dusdanig — dat is mij gisteren bij de studie van de documenten opgevallen — werd vervangen door het migrantenbeleid.

Ik ben het met de heer Denys eens wanneer hij zegt dat deze beleidsterreinen aanzienlijk meer middelen zullen vergen dan in 1989 werd vooropgesteld. Qua financiering behoort onderwijs alleszins tot de zorgenkinderen. Buiten de drie of vier domeinen die u voorstelt, zijn er echter nog veel andere probleemgebieden waarop tijdens het debat trouwens reeds werd gewezen. In dat verband denk ik aan mobiliteit, tewerkstelling, sociale huisvesting, welzijnswerk, de strijd tegen de maatschappelijke achterstelling, cultuur, openbare werken, wegenwerken, havenwerken, de verdere modernisering van de ambtenarij, de grootstedelijke en gemeentelijke problematiek enzovoort.

Vandaag is de VLD van oordeel dat prioriteiten in het beleid moeten worden gelegd en dat de financiering van knelgebieden door interne besparingen en verschuivingen moet gebeuren. Ik wijs erop dat dit reeds gedeeltelijk het geval is wat economie, werkgelegenheid, ruimtelijke ordening en huisvesting betreft, vermits de middelen hiervoor dalen vergeleken met 1992.

Alleen al inzake milieubeleid weten wij nu al dat de waterzuivering voor de komende vijf jaar ongeveer 300 miljard frank zal kosten.

De heer J. Geysels : Mijnheer Hancké, reeds van bij het begin voorspelden wij dat een bedrag van 300 miljard frank zou moeten worden uitgetrokken voor Aquafin. Waarom trekt men daaruit geen politieke conclusies ?

De heer L. Hancké : De werken aan de rioleringen waren daarin begrepen.

De heer A. Denys : Mijnheer Hancké, volgens mij is het intellectueel oneerlijk de groei van de milieu-uitgaven steeds te koppelen aan de

Denys

begroting, aangezien zij losstaan van de begroting. Inderdaad, ter zake moet rekening worden gehouden met het MINA-fonds. De heffingen bedroegen 1,5 miljard frank in 1989, maar stegen tot 10 miljard frank in 1993. Deze fondsen staan dus los van de begroting. Er moet dus geen verschuiving gebeuren ten gunste van het milieu, aangezien zich op dat vlak een belastingsstijging voordoet via de milieuheffingen. Volgens mij moet u dat hoofdstuk apart beschouwen.

De heer L. Hancké : Eerst zal ik ingaan op wat de heer Geysels zei. Aanvankelijk werd, wat de ramingen voor Aquafin betreft, een bedrag van 70 à 75 miljard frank vooropgesteld, weliswaar zonder rekening te houden met de rioleringswerken die op 100 miljard frank werden geraamd. Het totaal bedroeg dus 175 miljard frank, maar begin dit jaar kondigde minister De Batselier inderdaad aan dat de rekening aanzienlijk hoger zou zijn.

Mijnheer Denys, in principe zullen de milieuheffingen inderdaad worden aangewend voor de sanering van het milieu. Het is echter niet zeker dat, wanneer de faktuur dermate oploopt, enkel de heffingen hiervoor zullen volstaan. Dat is echter een voorbeeld van de uitdagingen waarmee wij zullen worden geconfronteerd.

Ook op het vlak van onderwijs zullen zich problemen voordoen, maar daar zal de sanering niet kunnen gebeuren dankzij heffingen. Wij weten reeds dat onderwijs tegen het jaar 2000 tussen 45 en 60 miljard frank tekort zal hebben vergeleken met de voorziene dotatie. Hopelijk zullen herschikkingen op het terrein, zoals schaalvergroting en samenwerking over de netten heen, het tekort enigszins terugdringen. Niemand kan echter blind zijn voor het geleidelijk en dus beperkt karakter van de operatie. Indien men wil teruggrijpen naar het natuurlijke tekort en indien men de hoge kwaliteit van ons onderwijs wil behouden, waar zal men dan de nodige middelen halen ?

De bejaardenzorg stelt een gelijkaar-

dig probleem : de snelle stijging van het aantal bejaarden heeft uiteraard een stijging van het aantal rust- en verzorgingstehuizen, diensten- en dagcentra, bedeling van maaltijden aan huis, poetshulp en knutseldiensten tot gevolg. Bovendien neemt het aantal demente bejaarden, waarvoor de zorgen nog aanzienlijk duurder zijn dan voor valide of semi-valide bejaarden, ook bijzonder snel toe. Zal de financiering van deze sector moeten gebeuren door besparingen in de 4,5 miljard frank voor Kind en Gezin of de bijzonder jeugdbijstand ?

Het integratiebeleid voor migranten zal ons voor soortgelijke uitdagingen plaatsen. Is er iemand, behalve uiterst-rechts, die volhoudt dat we daarop in deze moeilijke tijden moeten beknibben ? Als we dit alles echter willen realiseren, waar vinden we dan nog middelen om de verkrotting en de verloedering van onze steden tegen te gaan, de maatschappelijke achterstelling van grote groepen in onze samenleving te bestrijden, het file- en mobiliteitsprobleem niet te laten verrotten, het openbaar vervoer aan te zwengelen en de gemeentelijk ke financiën verder te herstellen, om maar enkele voorbeelden te noemen ?

De heer A. Denys : Mijnheer Hancké, ik zeg u in alle openhartigheid dat men deze doelstellingen niet zal kunnen realiseren als men niet durft raken aan de onderwijsbegroting die ongeveer de helft bedraagt van de totale begroting. De onderwijsbegroting kan niet verder evolueren op de huidige manier en dit heeft niets te maken met de kwaliteit. Ik stel vast — en dit werd daarnet nog gezegd door collega Van Rompuy — dat er vandaag in het middelbaar onderwijs 7 leerlingen en een half zijn per leerkracht. In het basisonderwijs daarentegen is dit cijfer het dubbele : één op zestien. Dit heeft dus niets te maken met kwaliteit. Het is alleen het gevolg van het feit dat in de loop van de jaren de nadruk in het onderwijs eerder lag op tewerkstelling in plaats van op kwaliteit. Het is deze verschuiving die we moeten aanpakken.

De heer L. Hancké : Mijnheer Denys, u weet dat de minister van On-

derwijs inderdaad enkele denkpijlers verkennt om de groei van de onderwijsbegroting — zeven percent per jaar terwijl we ons eigenlijk maar vier tot vijf percent kunnen permitteren — te beperken.

Het is echter een illusie te denken dat men in een periode van zes of zeven jaar 45 tot 60 miljard frank op het onderwijs zou kunnen besparen zonder werkelijk te raken aan de kwaliteit. Er zullen middelen moeten worden gevonden om de kwaliteit van het onderwijs op peil te houden.

Een tweede element is de tegenvallende economische conjunctuur. Op zich is dat voor onze Vlaamse begroting een te verwaarlozen factor, want minder dan zeven percent van onze inkomsten is gebonden aan de economische groei. Langs de andere kant vergroot die tegenvallende economische conjunctuur wel onze sociale problemen, onder meer door de snelle en dramatische stijging van de werkloosheid, in het bijzonder de jeugdwerkloosheid. Toch is in de huidige conjunctuur ook het vrij hoge rentepeil nadelig voor het schuldbelasting van de Gemeenschap. Waarschijnlijk — maar hypothesen zijn broos, gelet op de wisselvalligheden van de economische conjunctuur waar de rol van speculatieve bewegingen helaas opnieuw zeer aanzienlijk is geworden — kan een daling van de rente zich tijdens de komende maanden doorzetten in het raam van de economische relancepolitiek die president Clinton en de EG aankondigen.

Derde element is het communautair akkoord van 28 september laatstleden dat opnieuw aantoonde dat de spijstechnologie van het politieke vergelijk in dit land met hoog rendement kan werken. De **aanvechtingen** tot separatistische oplossingen waartoe ook de PVV zich destijds leende met haar pleidooien voor de **federalisering** van de schuld en van de sociale zekerheid — lees er De Grauwe maar op na — zijn daarmee de kop ingedrukt.

De heer A. Denys : Dat heeft er niets mee te maken !

De heer L. Hancké : Dit akkoord

Hancké

staat borg voor een nieuw politiek klimaat, vooral nu er ook nog een akkoord is bereikt over de eco-taks. Voor de gemeenschappen heeft het Sint-Michielsakkoord het voordeel dat de financieringswet zal worden aangepast en nieuwe middelen, ten belope van naar schatting 120 miljard frank tot en met 1999, worden overgeheveld.

Over de aanwending van die bijkomende middelen kan worden gedebatteerd. De SERV heeft een drietal hypothesen becijferd :

de aanwending van de nieuwe middelen boven de constante reële groei van 0,93 percent van de beleidsruimte met schuldstabilisatie op 89,8 percent van de middelen van de financieringswet of op 84 percent van de totale middelen, terwijl de Demeester-norm de schuldpositie in het jaar 2000 afbouwt met zowat 80 miljard frank en vastlegt op ongeveer 78 percent.

In geen van de drie hypothesen is de Vlaamse Gemeenschap in strijd met de SERV-norm, maar de bijdrage tot de schuldsanering is natuurlijk het grootst bij toepassing van de Demeester-norm. De minister heeft trouwens terecht de klemtoon gelegd op het feit dat de aanwending van alle bijkomende middelen dreigt nieuwe uitgavenmechanismen in het leven te roepen, die wellicht ontoereikend kunnen worden beantwoord na het jaar 2000 wanneer de middelen in mindere mate zullen groeien.

Mevrouw de minister, u zal zich wellicht herinneren dat wij in de commissie de nadruk hebben gelegd op het feit dat de keuze van het aanwendingsscenario berust op een afweging in de tijd : een lagere schuldopbouw betekent in de toekomst meer beleidsruimte. Onmiddellijke gehele of gedeeltelijke aanwending van de middelen betekent voor nu meer beleidsruimte. De vraag is dan ook of er op dit ogenblik nood is aan bijkomende beleidsruimte. Ik denk van wel.

Op 3 december laatsleden werd be-

kend gemaakt dat in de afgelopen maand de werkloosheid alleen in Vlaanderen was gestegen, waardoor de toename in één jaar tijd ruim 18 percent bedraagt. Een paar maanden geleden sprak de minister-president in zijn regeringsverklaring nog van 16 percent. Bovendien is er een zeer grote stijging van de jeugdwerkloosheid, de eerste sedert tien jaar. Die toestand is zeer verontrustend en vraagt ons inziens een aangepast beleid.

Rekening houdend met wat voorafgaat, wensen wij dat een betekenisvol gedeelte van de nieuwe middelen aan de creatie van werkplaatsen in Vlaanderen wordt besteed. In dit verband beklemtonen wij dat deze middelen niet blindweg moeten worden aangewend voor aanwervingen in openbare dienst. Wij vragen wel aan de Vlaamse regering na te gaan voor welke bestedingscategorieën zowel bevrediging van sociale behoeften als creatie van werkplaatsen kan worden bereikt.

Wij pleiten dus niet voor het optrekken van het budget van onze minister, want elke minister heeft tewerkstellingsbevoegdheid. Er moet worden uitgegaan van duurzame tewerkstelling in de bejaarden-, de thuislozen- en de gezondheidszorg en nieuwe maatschappelijke projecten, bijvoorbeeld inzake kinderopvang en milieusanering, moeten worden opgestart. Inzake tewerkstelling moeten impulsen worden gegeven opdat het contract met de burger op diverse domeinen, zoals huisvesting, openbare werken, milieu, economie, welzijn, opleiding en tewerkstelling, wordt nageleefd.

De heer A. Denys : U wil een gedeelte van die 6,5 miljard frank daaraan besteden ?

De heer L. Hancké : Ja, dat wil ik. SP-voorzitter Vandenbroucke vroeg op 28 oktober, kort na het akkoord, verwijzend naar de bevoegdheden van de Vlaamse regering inzake werkgelegenheid, dat grondig zou worden nagegaan hoe de Vlaamse regering bij de besteding van het bijkomende geld de werkgelegenheid het

best bevordert. Hij waarschuwde er herhaaldelijk voor dat de Vlaamse begroting daarbij op het goede spoor moet worden gehouden. Ik roep de Vlaamse regering op om de afweging te maken tussen de huidige behoefte en de behoefte aan meer beleidsruimte in de toekomst — ik begrijp de termen van de vergelijking en ik weet dat voor beide veel te zeggen valt —, en ons een voorstel voor te leggen waarover de Vlaamse Raad zich dient uit te spreken.

De heer A. Denys : Het is spijtig dat de heer Pinxten niet aanwezig is.

Minister W. Demeester-De Meyer : Mijnheer Hancké, als u zegt dat sommige omstandigheden nopen tot het creëren van meer beleidsruimte, dan denk ik dat we daaromtrent geen meningsverschil hebben.

Indien men een beleidsruimte invult met recurrente uitgaven, die jaar na jaar telkens opnieuw dezelfde ruimte innemen en ook nog gaan groeien, en men daarbij niet vooruitziend is, stelt er zich een fundamenteel probleem na 2000. Wij zijn het daarover ten gronde eens. **(Onderbreking door de heer Denys)**

Mijnheer Denys, ik ben nog niet klaar met mijn redenering. Ik dacht dat u verstandiger was en niet de simplismen van het Vlaams Blok zou hanteren.

De heer A. Denys : U maakt de zaken ingewikkeld.

Minister W. Demeester-De Meyer : Ik zal het in heel gewoon Nederlands zeggen. Uitgaven die jaarlijks worden herhaald noemt men recurrente uitgaven. Dit soort uitgaven is heel typisch in het onderwijs, waarnaar de heer Hancké zopas heeft verwezen. Welnu, wanneer men niet gaat herstructureren zullen die uitgaven jaar na jaar terugkeren en zelfs de normale groei kennen, die gebonden is aan de inflatie.

De heer A. Denys : Men zei ook dat de Gesco-projecten eenmalig zouden zijn.

Minister W. Demeester-De Meyer : Mijnheer Denys, ik was eigenlijk in

Demeester-De Meyer

gesprek met de heer Hancké over de beleidsruimte.

Er is een tweede probleem, namelijk dat van de werkgelegenheid. Wij hebben in de commissie trouwens de gelegenheid gehad om daarover van gedachten te wisselen. We hebben vastgesteld dat in een periode van economische groei er altijd een groter pakket aan tewerkstellingsprojecten is vanwege de overheid. In een periode van recessie of mindere groei wordt er hard gewerkt aan werkgelegenheidsprojecten, maar men ziet gewoonlijk dat ze pas later effect sorteren. Dat is dus anti-cyclisch, in tegenstelling tot wat we bedoelen.

Wij zijn het erover eens dat werkplaatsen moeten worden gecreëerd op de niveaus 3 en 4 om langdurig werklozen opnieuw te kunnen inzetten in de welzijns- en bejaardenzorg, sectoren waar een grote nood aan effectieven bestaat.

Voor een bepaalde periode moeten keuzes worden gemaakt om te voorkomen dat we in latere perioden van hoogconjunctuur **geconfonteerd** zouden worden met recurrente uitgaven. Daartoe hebben we de zogenaamde nieuwe Vlaamse meesternorm uitgewerkt.

Verder moeten we een norm uitwerken waardoor we in het jaar 2000 eenzelfde schuldpositie kunnen aanhouden als vandaag. Wij hebben nog niet de gelegenheid gehad om grondig van gedachten te wisselen over een nieuwe norm. Maar zelfs met die nieuwe norm moet er voldoende ruimte blijven voor een nieuw beleid, zelfs met de doelstelling om het huidige niveau van schuldpbouw tegen het jaar 2000 met 80 miljard frank terug te dringen.

De striktere toepassing van de huidige norm en het vrijwaren van een beperkte beleidsruimte kunnen worden verzoend op voorwaarde dat we keuzes maken.

Mijnheer Denys, u heeft in uw toespraak gezegd dat de **begrotingspolitiek** niet op een visie is gebaseerd, ik zal u straks het tegendeel bewijzen.

Wij moeten keuzes maken. De doelstelling van de schuldbeperking belet ons niet aandacht te besteden aan tewerkstellingsprojecten.

De heer A. Denys : Mevrouw de minister, dat noemt men mist blazen ! U stelt de zaken zo vaag voor dat niemand er nog wijs uit raakt.

De heer L. Hancké : Mijnheer Denys, dat antwoord voldoet voor ons.

De heer A. Denys : Mijnheer Hancké, het draait hier om 6,5 miljard frank. Moeten die gebruikt worden voor het aflossen van de schuld, zoals de heer Pinxten en de CVP vragen, of moet een gedeelte gebruikt worden voor het nieuwe beleid ?

De heer L. Hancké : Mijnheer Denys, u kan kennelijk alleen denken in termen van alles of niets. Die 6,5 miljard frank zullen stilaan oplopen, tot bijna 30 miljard frank op jaarbasis in het jaar 1999, en maken dat wij het in de eerste jaren zacht moeten spelen. Van de 6,5 miljard frank wordt een deel aangewend voor de schuldverlichting en het **stabilisatiepercentage** van 89,8 percent kan er alleen maar door verbeteren.

Hoeveel er naar de schuldverlichting moet gaan en hoeveel er moet besteed worden aan het scheppen van werkplaatsen, wat ook een positieve weerslag heeft op de begroting, zij het dan vooral op de nationale, moet worden afgewogen ? Dit is een vraagstuk met een tijdsdimensie.

De schuld verlichten en een beleidsruimte creëren in de toekomst is de keuze die mijn voorkeur zou wegdragen, indien de werkloosheid minstens stabiel of licht dalend zou zijn. Onder die voorwaarde zou ik opteren voor een vermindering van de schuld.

Nu de werkloosheid echter met 18 percent toeneemt, is het onredelijk niet te blussen in het brandend huis. Toch zijn we het ermee eens dat die middelen niet volledig kunnen worden aangewend, want dan worden uitgavenmechanismen op gang gebracht die de begroting na het jaar 2000 met recurrente uitgaven **overlasten**.

De heer A. Denys : Mijnheer Hancké, u hebt gelijk op één voorwaarde. Die voorwaarde is dat in het jaar 2000 of in het jaar waarin de schuld nog slechts 90 percent van de middelen belooft, alle tijdelijke tewerkstellingsprojecten en Gesko-plannen, die vandaag in een periode van schuldpbouw worden opgezet, worden stilgelegd. De praktijk bevestigt dat zo iets niet gebeurt.

Met collega Pinxten zeg ik dat het een illusie is enige beleidsruimte te willen vrijwaren, wanneer tewerkstellingsprogramma's worden opgezet in een periode van schuldpbouw. De praktijk leert dat die programma's nooit worden stopgezet op het ogenblik dat de schuld een beheersbaar niveau bereikt.

Minister W. Demeester-De Meyer : Mijnheer Denys, u dient ook rekening te houden met een derde factor, namelijk nieuwe keuzes in en heroriënteringen van de huidige budgetten. Zo kunnen we tewerkstelling aanmoedigen en creëren binnen de huidige budgetten. Ik geef de wil en wens van onze groep om de voorgenomen vermindering van de schuld tegen het jaar 2000 te realiseren nog niet op.

Ik geef toe dat SP en CVP het hierover nog niet eens zijn geworden. Dit punt moet nog worden uitgepraat.

De heer E. Van Rompuy : Het standpunt van de fractie, goed verwoord door mevrouw Demeester, luidt : hoe kunnen we, gelet op de groeiende werkloosheid en de recessie, ook in Vlaanderen, binnen het budget de tewerkstelling maximaal bevorderen en hoe kunnen we daar onze middelen naar heroriënteren. Dit is een ander debat dan het opvoeren van de speciale tewerkstellingscircuits in absolute omvang, die in de jaren zeventig de illusie creëerden dat er iets gedaan werd aan de tewerkstelling. We moeten nagaan hoe we binnen het budget op de meest zinvolle manier de tewerkstelling — ook voor de

Van Rompuy

meest laaggeschoolden kunnen stimuleren en heroriënteren. Er zijn al 40.000 jobs in de parallele circuits, de Vlaamse regering geeft daar 20 miljard frank aan of 500.000 frank per job. We vinden niet dat de meerontvangsten van het Sint-Michielsakkoord moeten worden aangewend om dat soort tewerkstelling op te drijven.

De voorzitter : De heer Geysels heeft het woord.

De heer J. Geysels : Mijnheer de voorzitter, tot nog toe heb ik altijd gevraagd om te mogen onderbreken, maar daartoe nooit het woord gekregen. Ofwel vragen we de toestemming en krijgen we ze dan ook, ofwel komen we gewoon tussenbeide !

Ik wil de heer Hancké ondersteunen, het debat over de eventuele besteding van de extra-middelen voortvloeiende uit het Sint-Michielsakkoord moet in de Vlaamse Raad gevoerd worden. Zoals ik het hier heb begrepen, en ik verwijs naar de regeerverklaring van minister-president Van den Brande op 20 oktober en verklaringen van minister Demeester in de pers, is dat echter al beslist. De vraag is nu of de regering bereid is dat debat hier te voeren.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president L. Van den Brande : Voor de huidige stand van het debat zijn twee dingen belangrijk.

Zoals mevrouw Demeester gezegd heeft, hebben we deze middelen nog niet op dit ogenblik. Vanuit een zuinig beheer hebben we altijd gesteld : wat we niet hebben, willen we niet incalculeren. Wel hoop ik dat het Sint-Michielsakkoord omgezet wordt in nieuwe wetten en dan zullen er bij komende middelen overkomen. Het debat moet wel binnen de juiste krijtlijnen worden gesitueerd. Er is een werkgelegenheidsconferentie opgestart op 27 november. Het zou bijzonder onverstandig zijn nu in abstracte termen te stellen dat het bedrag dat we eventueel zullen ontvangen integraal naar werkgelegenheid

moet gaan of naar verbetering van het budget.

Ik stel voor, voorzitter, en dat is een duidelijk antwoord op collega Geysels, dat de **werkgelegenheidsconferentie**, die zal worden afgerond in de tweede helft van februari, gevolgd wordt door een debat in dit parlement. Ik zou het onaanvaardbaar vinden dat er geen debat over werkgelegenheid al dan niet in het vooruitzicht van een recessie zou plaatsvinden in ons eigen Vlaams parlement.

De Vlaamse regering zal dus verantwoordelijk kheid opnemen en die maatregelen nemen die nodig zijn.

Ten tweede moeten alle meerderheidsfracties beseffen dat de Vlaamse regering zich wenst te houden aan de afspraak die zij bij haar aantreden heeft gemaakt, namelijk om een orthodox budgettair beheer te voeren. Volgens de regeerverklaring die ik namens een eensgezinde Vlaamse regering heb afgelegd, moeten de middelen die van het nationale niveau overkomen bij voorrang worden besteed — zo staat het in de tekst — aan de verbetering van de budgettaire situatie.

Mijnheer Denys, ik begrijp dat u de tegenstellingen tussen de meerderheidsfracties maximaal in de verf probeert te zetten, maar ik wijs u er toch op dat ook de fractie van de heer Hancké steeds benadrukt heeft dat budgettaire verbeteringen belangrijk zijn.

Laat ons het ogenblik van de **budgetcontrole** afwachten om een aantal zaken te herbekijken. Ik sluit niet uit dat er zelfs met het huidige budgetmiddelen te vinden zullen zijn voor de werkgelegenheid. Mijnheer de voorzitter, als het moment daarvoor gekomen is, zullen we dit debat niet uit de weg gaan. Zodra de Vlaamse regering ter zake beslissingen heeft genomen, moeten de fracties van de Vlaamse Raad daar vanzelfsprekend hun mening over kunnen geven.

De heer A. Denys : Mijnheer de voorzitter, als de de maaltijdcheques en de eindejaarspremies in de begro-

ting 1993 worden ingecalculleerd en de minister-president ons komt zeggen dat er later in de begroting 1993 misschien nog wel ruimte zal te vinden zijn voor prioriteiten inzake werkgelegenheid, dan vind ik dat dit debat hier wel in de **begrotingsbespreking** thuishoort.

Met andere woorden, beweren dat het ene met het andere niets te maken heeft, is niet juist. Wij weten wat er ons te wachten staat, wat er kan gebeuren. Wij horen hier een aantal tendenzen. De regering moet de moed opbrengen om op dat punt klaarheid te scheppen alvorens de begroting wordt goedgekeurd.

De voorzitter : Dames en heren, ik stel voor dat wij de heer Hancké zijn gedachtengang verder laten ontwikkelen, tenzij de minister-president en de leden ermee akkoord gaan dat ik begin te schrappen in de tijd waarover de leden nog beschikken. Wij moeten elke spreker de kans geven zijn visie te kennen te geven.

De heer L. Hancké : Mijnheer de voorzitter, ik zal voortgaan met een korte reactie op wat het laatste kwartier door de andere sprekers is gezegd.

Ten eerste hebben wij afstand genomen van de tewerkstellingsprojecten in ons betoog. Ik pleit niet voor een voortzetting of een uitbreiding van wat bestaat. Ik pleit voor het zoeken naar een tewerkstelling in sectoren waar grote noden bestaan. Die vallen overigens voor een groot deel in het departement van minister Demeester, die een bijzonder grote bevoegdheid heeft.

Mevrouw de minister, de **heroriëntering** naar de tewerkstellingseffecten die u aankondigt, is altijd meegenomen. Ik meen echter dat de regering zich moet bezinnen over wat er nog nodig en mogelijk is buiten die **heroriëntering** om een kwalijke trend in de werkloosheidsontwikkeling te keren. Wij vragen alleen een **betekenisvol** deel van die middelen hiervoor te reserveren, in afwachting van de tewerkstellingsconferentie en in afwachting van de budgetcontrole die er in februari zal komen.

Hancké

De heer Denys meende met veel plezier een tegenstelling te bespeuren tussen de coalitiepartners. Wij verdedigen allebei een standpunt dat kan worden gerechtvaardigd en wij zullen zeker een middenterm, ergens links of rechts van het centrum, vinden. Ook nog in verband met de tewerkstellingsprogramma's wil ik reageren op een verklaring van de heer Denys. Hij heeft ons gemeld er voorstander van te zijn dat de helft van de 39.000 personen, die thans in de werkgelegenheidsprogramma's zitten, zouden worden afgedankt om op die wijze 10 miljard frank te besparen. Hij pleit ervoor die 10 miljard frank dan te besteden aan een Vlaamse Maribeloperatie. De Vlaamse regering kan dat niet. Maribel is een sociale-zekerheidsoperatie waarvoor de Vlaamse regering niet bevoegd is. Ik vestig er bovendien de aandacht op dat een recente simulatie van het Planbureau berekende dat de halvering van de Maribelsubsidies slechts 1.500 werkplaatsen kost. Een Maribel-subsidie voor een werkplaats komt dus neer op 4,5 miljoen frank, wat bijna 10 keer zoveel is als een werkplaats binnen de werkgelegenheidsprogramma's. Enige relativiteit is hier toch wel geboden.

In het tweede deel van mijn uiteenzetting wil ik enige aandacht besteden aan de voorstellen van de VLD inzake privatisering zonder monopolievorming en vooral inzake de rechtstreekse subsidiëring van de burger. Dit dubbel voorstel heeft de bedoeling de verzuiling te bestrijden, maar stelt remedies voor die erger zijn dan de kwaal. Mijnheer Denys, als wij pleiten voor ontzuiling gaat het altijd over samenwerking tussen zuilen om het middenveld op een betere en meer efficiënte manier te structureren. Voor u gaat het werkelijk over het uitschakelen van het hele middenveld. Dat lijkt ons contraproductief en zelfs reactionair. Het is nochtans goed dat de oppositie een alternatief biedt, al heeft de heer Platteau in de commissie moeten toegeven dat dit alternatief nog verder moet worden uitgewerkt en alleen basisgedachten bevat.

Inzake privatisering zonder monopolievorming is mijn antwoord kort. Het werd zestig jaar geleden trouwens reeds geformuleerd in het Plan van de Arbeid.

Mijn antwoord bestaat uit twee delen.

Voor economisch overheidsingrijpen, onder welke vorm ook, komen de basisindustriën, de kredietsector en de monopolies in aanmerking. In de mate waarin volmaakte concurrentie bestaat, wordt de privé-sector volledig aanvaard.

De overheid speelt anderzijds een rol in de bevrediging van niet-solvabele behoeften op voorwaarde dat men van mening is dat de behoeften van de minst kapitaalkrachtige burgers moeten worden beantwoord. Zo heeft de overheid de opdracht verzorgingsinstellingen op te richten waar ook de minderbedeelden gelijkwaardige zorgen ontvangen. Indien men deze sector aan de particuliere sector overlaat, zal niet aan de behoeften worden voldaan.

Andere activiteiten zouden wel door de particuliere sector kunnen worden uitgevoerd, maar worden om essentiële redenen beter door de overheid overgenomen. Het slachten van dieren voor vleesconsumptie kan worden beschouwd als een economische activiteit, die men zou kunnen toevertrouwen aan de privé-sector. De ervaring heeft echter geleerd dat dan de vleeskeuring aan betwistbare invloeden wordt onderworpen. We hebben ondervonden dat het oprichten van particuliere slachthuizen aanleiding heeft gegeven tot schandelijke keuringspraktijken en tot het ontstaan van de hormonenmaffia. Wanneer een economische activiteit dus een essentieel gezondheidsaspect vertoont, is de rol van de overheid onontbeerlijk en naar onze overtuiging zelfs de enige. Dit sluit het marktmechanisme echter niet uit, integendeel. Marktmechanisme en privatisering zijn echter twee verschillende zaken: de markt biedt de mogelijkheid tot het bepalen van een economische prijs en zij kan ook werken wanneer overheidsbedrijven zich daarop aanbieden. Wij zijn niet

Fractievoorzitter L. Hancké (SP) pleitte er tijdens de inleidende algemene bespreking van de begroting 1993 voor de extra financiële middelen die ingevolge het Sint-Michielsakkoord naar de Vlaamse Gemeenschap zullen worden overgeheveld, vooral te investeren in het creëren van werkgelegenheid

de enigen die dit beweren, al weet niemand nog precies of het Lamennais, Lacordaire of Veuillot was, die zei: "La liberté opprime, la loi libère". Deze uitspraak betekent dat vele van mijn geestesgenoten reeds in de negentiende eeuw begrepen dat een overheidsingrijpen ter behartiging van de vrijheid van het gros van de bevolking onontbeerlijk en noodzakelijk is.

Mijnheer Denys, in dat opzicht weet ik niet of er fundamentele verschillen bestaan tussen onze optie en de uwe, al kan men niet ontkennen dat er wel degelijk verschillen zijn.

Anderzijds wil de VLD de burger rechtstreeks subsidiëren om de keuzevrijheid te herstellen. De burger zou over geldbonnen beschikken — ik kan niet nalaten te verwijzen naar de rantsoeneringszegels die tijdens de oorlog werden gebruikt — waarmee de burger de instelling, die hem diensten verleent, kan vergoeden. Deze regeling zou van toepassing zijn op gebied van onderwijs, welzijns- en gezondheidszorg, cultuur.

Wij zullen nu van nabij bekijken hoe

Hancké

een dergelijke regeling in de praktijk zou worden toegepast.

Wat het onderwijs betreft, gaat de VLD uit van twee premissen. In de eerste plaats heeft ieder kind recht op gratis onderwijs en vervolgens heeft de overheid de taak dit recht te waarborgen. Organisatie en structuur van het onderwijs zijn verder de taak van elke school afzonderlijk. Met een dergelijke onderwijsstructuur zal de strijd om de leerling pas voorgoed losbranden. Scholen zullen geneigd zijn te besparen op hun leerkrachten om meer middelen vrij te maken voor investeringen of voor publiciteit en zullen aldus jonge en wellicht minder gekwalificeerde leerkrachten aanwerven. Anderzijds kunnen scholen een concurrentiestrijd voeren rond grote namen van lesgevers en zal men bijkomende middelen vragen aan ouders en aan sponsors. Binnen de vijf jaar zal het onderwijslandschap worden opgesplitst in twee zuilen : één voor de kapitaalkrachtigen en één voor de niet-kapitaalkrachtigen. Men kan deze situatie vergelijken met de Verenigde Staten, waar sommige universiteiten een schoolgeld van een miljoen frank vragen. Kan men in dit geval nog spreken van gelijkheid ?

We weten hoe het systeem in de Verenigde Staten ook op andere terreinen werkt. In de gezondheidssector belopen de uitgaven 13 percent van het BNP vergeleken met 8 percent in ons land. De gezondheidsindicatoren zijn er voor het merendeel van de bevolking beschamend slecht : 24ste op de wereldranglijst. Er is wel een spitsgeneeskunde voor kapitaalkrachtige. Administratiekosten, marketing en winst van de verzekeringsmaatschappijen – en dit zal u allicht interesseren, mijnheer Denys – bedragen in de gezondheidssector tussen 40 en 50 percent vergeleken met slechts 6 percent in België.

De heer A. Denys : Wat heeft dat ermee te maken ?

De heer L. Hancké : De SP keurt zo'n organisatie sterk af om het mens- en maatschappijbeeld dat hierachter schuilgaat. Zij leidt tot een

voortgaande duale samenleving met grotere tegenstellingen en het ondergraven van solidariteit. Zulke maatschappij stoelt bovendien op een mensbeeld waarbij de betaalbaarheid de hoogste ethische norm wordt.

Mijnheer Denys, ik richt me met het volgende niet tot de VLD. Ik bezocht dit jaar met een parlementaire delegatie Zuid-Afrika op uitnodiging van de Zuidafrikaanse kerken om er de stand van zaken inzake de apartheid en de sociale uitsluiting na te gaan.

De balans van tientallen jaren apartheid is triest : economische ineenstorting, die jaarlijks leidt tot een snelle vermindering van het BNP en het beschikbaar inkomen, de grootste inkomenswaaijer ter wereld, townships met miljoenen armen zonder enig perspectief, (**Onderbreking door de heer Dewinter**) 70 percent armen, 70 percent analfabeten, zes miljoen werklozen op een actieve bevolking van 14 miljoen. In deze samenleving zal het structureel geweld van de apartheid nog generatielang sporen nalaten. (**Twistgesprekken**)

De voorzitter : Dames en heren, ik verzoek u de spreker niet te onderbreken. U kan later repliceren.

De heer L. Hancké : Wat ik er wel heb geleerd – en nu richt ik me opnieuw tot de VLD – is dat de blanke Zuidafrikanen de apartheid zo snel mogelijk willen verlaten, een hervorming van het regime wensen en hun hoop hebben gevestigd op het West-europees sociaal-democratisch model : een vrije markt voor de commerciële sector, paritair overleg, collectieve arbeidsovereenkomsten en een brede, sturende rol van de overheid om een harmonieuze samenleving uit te bouwen. Zij richten hun hoop op solidariteitsstructuren en opvangnetten, op sociale huisvesting en een tewerkstellingsbeleid, en uiteindelijk op een sterke vermindering van de inkomensverschillen.

Mijnheer Denys, wat de VLD voorstelt, is toch nog iets anders. De voorstellen van deze partij ademen nog onvervalst Reaganiaans en That-

cheriaans conservatisme uit in de overtuiging dat dit het einde van de geschiedenis is, zoals Fukuyama schreef.

Maar de strijd gaat niet tussen kapitalisme en communisme : faute de combattants, il n'y a plus de combats entr'eux. De strijd gaat wel tussen het Amerikaans en het Westeuropees model.

De VLD maakt in haar analyse een fundamentele beginfout. Daaraan veranderen de wijzigingen, op het laatste nippertje aangebracht in de slottoespraak van de heer Verhofstadt tijdens het congres, niets. Het volstaat niet zich te beroepen op Clinton en diens leuze voor verandering om te verbergen dat VLD het programma van de verliezers van Clinton blijft verdedigen.

Spreekt het geen boekdelen . . .

De heer A. Denys : Wij willen meer geven aan zij die het echt nodig hebben, zijn wij daarom asociaal ?

De heer L. Hancké : Ja, de manier waarop u dat opvat, leidt inderdaad tot een dualistische samenleving en tot een stigmatisering van de armen.

Ik herhaal, spreekt het geen boekdelen dat de verkiezingsstrijd door Clinton nog is gevoerd met een programma voor verplichte ziekteverzekering, een verworvenheid die wij in België reeds 50 jaar kennen ? Vanuit de overheid wordt nu een breed economisch relanceplan gelanceerd, zoals de EG nu ook in Edinburgh heeft beslist. Trouwens, de heer Delors heeft hier in deze kamer zelf gezegd : de sociale schade na 10 jaar liberaal beleid in heel Europa, is werkelijk te groot en het is tijd voor een nieuw relancebeleid.

Er valt daaruit voor de coalitie die Vlaanderen bestuurt een andere en hoopgevende conclusie te trekken, vooral ook na het communautaire akkoord. De sfeer waarin deze coalitie acht maanden geleden vertrok en waarin zij nu werkt, is geheel verschillend. In het begin was het meer een mariage de raison, bepaald door de uitslag van de verkiezingen. Nu ontwikkelt er zich een coalitie die, op

Hancké

grond van de stellingen die de VLD ook verdedigt, eenzelfde essentieel erfgoed moet verdedigen. Deze coalitie moet het vooral opnemen tegen extreem-rechts, maar ook tegen een partij waarvan het politiek objectief bijdraagt — ik zeg dat met grote ernst en spijt — tot de voedingsbodem waarop sociale uitsluiting, klassetegenstellingen en racisme kunnen ontstaan en groeien. Ik begrijp dat deze mening vele liberale collega's schokt. Ik heb echter niet de bedoeling hen te choqueren, maar wel hen bewust te maken van de gevaarlijke richting die hun partij uitgaat. Mijnheer de

voorzitter, collega's, het volstaat daarvoor naar de geschiedenis te kijken.

De heer A. Denys : Ik heb het comment van deze coalitie begrepen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Hiermede zijn wij aan

het einde gekomen van onze werkzaamheden voor deze voormiddag.

Wij komen deze namiddag om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen. Wij hervatten met de uiteenzetting van de heer Geysels.

De vergadering is gesloten.

— De vergadering wordt gesloten om 12.47 uur.
